

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים דהסידי סאטמאר

בגשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ב גליון תקפ"ז

ויצא

ט' כסלו תשס"ט

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש

בעיירה גדולה הגיע פעם כפרי אחד ולעיניו נגלו שכיות החמדה של העיר, מעולם לא ראה אותן וגם לא תיאר לעצמו שאמנם קיימים דברים כה נאים בעולם, הוא לא הכיר את דרכי המסחר של העיר, כיצד פועלים שם האנשים, ובשכלו הפעוט הוא פירש את כל מה שראה לפי הבנתו והשגתו.

בעמדרו אי פעם ליד בית הדואר ראה אדם נכנם, ומשלם סכום פעוט ומקבל תמורתה חבילה גדולה, הכפרי בשכלו הקט הביט עליו בתמיהה לראות דוא"ר תהפוכות המה, ולא האמין למראה עיניו, ופנה אל האדם שיצא עם החבילה ושאלו מה מונח שם בפנים, והלה ענה לו שיש בה סחורה יקרה.

עודם מדברים ולפתע נכנס אדם נוסף אשר גם הוא שילם סכום קטן והביאו לו חבילה גדולה, לשאלת הכפרי ענה הלה שהחבילה מכילה אריגים יקרים, הכפרי חשב לתומו שבמקום זה מחלקים לכל אחד מתנות גדולות תמורת סכומים נמוכים, מבלי לחשוב הרבה ניגש הכפרי למנהלי בית הדואר והוציא מכיסו את כל הכסף שהי' לו, וביקש מהם שיתנו לו חבילות רבות מהסחורה היקרה שלקחו האנשים הקודמים.

הפקיד בראותו שלפניו עומד אדם תמים, צחק והסביר לו: כאן לא מחלקים מתנות, כאן כל אדם מקבל רכושו הפרטי שלו, האנשים האלו שראית שקיבלו חבילות, את שלהם הם קיבלו, חבילות אלו נשלחו אליהם על הדואר והם שלהם, התשלום לא הי' עבור החבילות עצמן, אלא עבור שכר המירה ששעשו עבורם בהעברת החבילות.

מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה, והקב"ה הוא הזן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כנים, אכן הקב"ה גזר על האדם "בזעת אפך תאכל לחם" דהיינו שהאדם ישתדל ויעמול למען השגת פרנסתו, אך ההשתדלות אינה מביאה להאדם את הפרנסה, והיא מעיין התשלום בדואר עבור קבלת החבילה, אולם החבילה עצמה – המזון והפרנסה – נקבעו כבר מראש השנה, ועל זה אמר קהלת בחכמתו "וגם לא לחכמים לחם וגם לא לנבונים עושר" החכמה והתבונה אין בכוחן להביא לחם או עושר למי שלא קצבו לו מראש.

הפסוק אומר "השליך על ה' יהבך והוא יכלכלך" חובה עלינו לבטוח בה' שיתן לנו את כל צרכינו, והוא הדבר ראה ראינו אצל יעקב אבינו ע"ה אשר על אף שאליפו הרשע לקח ממנו את כל רכושו, מ"מ אמר לית אנא מוכיד סברי מן כריי, עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ, ואכן נתעשר אח"כ בעושר רב כדכתיב ויפריץ האיש מאד מאד ויהי לו צאן רבות וכו'.

תזכר העניינים

לקח טוב.....עמוד ב'

דבש תמרים.....עמוד ג'

בשפתי צדיקים.....עמוד ד'

פרפראות לחכמה.....עמוד ה'

והדרשת וחקרת.....עמוד ו'

חוקים להורותם.....עמוד ח'

הילולא דצדיקיא.....עמוד ט'

דבר בעתו.....עמוד י"ג

משולחן מלכים.....עמוד י"ד

דברות קודש.....עמוד כ"א

מען קען שוין באקומען
דעם גליון דורכן פעקס

רופט דעם נומער פון א פעקס מאשק

619-491-2985

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת הארות והערות וכדו'
אפשר לפנות

להר"ר יושע פאליק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

לקה טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים,
ע"ד מוסר והסידות נאמרים

ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלוקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן, ופירש רש"י"ל הבה לי, וכי כך עשה אביך לאמך, והלא התפלל עליה, והוא אמר לה אשר מנע ממך, את אמרת שאעשה כאבא, אני איני כאבא, אבא לא היה לו בנים אני יש לי בנים, ממך מנע ולא ממני, ונראה לי לומר בזה דהנה מצינו מפני מה היו אמותינו עקרות מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים, לכן כשאמרה רחל ליעקב שיתפלל עליה כמו שהתפללו אבותיו, אמר יעקב ברוב ענוותנותו, אני איני כאבא, אבא לא היה לו בנים, כי הקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים, אבל יעקב לא חשב עצמו לצדיק, ולכן אמר אשר מנע ממך פרי בטן, כי לי יש בנים, ולכן הקב"ה מתאוה לתפילתך דייקא, ולכן מוכרחת את להתפלל עבורך. (דברי יחזקאל)

★

ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלוקים, הנה ידוע שתורתנו חק, ניתנה בדרך פרד"ס, אף שלפעמים כתיב בה איזה סיפור מעשה אל יאמר האומר שהוא ח"ו כן בפשטות, אך ידע שנרמזו בסיפורים האלה סודות ופנימיות עד אין חקר, ועל כל קוץ וקוץ יש תלי תלים של הלכות ורמזים, מה שאין שכל אנושי יכול להשיג, רק שנתלבשו בלבוש סיפור גשמי, והנה כפר' הזאת נמצאו הסיפורים שיעקב הלך ללבן וכו' וישק יעקב לרחל וכו' ועבד באשה ובאשה שמר, ועוד הבה את אשתי וכו' ויקח לו יעקב מקל לבנה וכו', ויוכל עי"ז איזה מועה למענות ולומר, כי סיפורים פשוטים המה חס ושלום, לזה העידה התורה חק בעצמה, במה דכתיב בסוף הפר', "ויעקב הלך לדרכו" פירושו אף שנראה לאדם בסיפור המעשה שיעקב הלך לדרכו, היינו בדרך גשמי ופשוט, על זה נאמר תיבך "ויפגעו בו מלאכי אלוקים" ומזה ראוה שכל דרכו היו אף בדרך רוחני ובכל כוונותיו היו רוחניות ומודות. (עצי לבנון)

הריהו באמת גדול בשמים, כפי שאומר הוזהר הקדוש, מאן דאיהו זעיר איהו רב, והוא זוכה לידי כך שיהיה "והנה ה' נצב עליו" שתהא השכינה שרויה עליו כמאמר הכתוב אשכון את דכא. (אורה לחיים)

★

והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, בכע"ה"ט 'סולם' עולה כמנין 'מוק', אמנם הממון הינו דבר שפל ביותר, והוא בכחי "מוצב ארצה" אך בכל זאת "וראשו מגיע השמימה" אפשר לפעול בעזרת הממון גדולות ונצורות, אשר יגיעו עד השמים, כגון גמילות חסדים וצדקה וכדו'. (אור צדיקים)

★

מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים, אמרו חז"ל (שבת ל"א) 'חבל על דלית ליה דרתא ותרעה לדרתא עבד, דהיינו אוי לו למי שאין לו בית דירה, ועושה לו שער לבית דירה, כלומר שהוא לומד תורה, ויראת שמים אין בו, משמע מזה שהתורה קרויה 'שער' ויראת שמים קרויה 'בית', והנה יעקב הלא למד תורה בבית מדרש של שם ועבר ארבע עשרה שנה, ועכשיו בא לכאן וקיבל יראת שמים, כמו שנאמר מה 'נורא' המקום הזה, היינו שהיה לו יראת שמים במקום ההוא, לפיכך אמר "אין זה כי אם בית' אלוהים" כאן במקום שקבלתי יראת שמים, הוא הבית, "זה" זה שלמדתי תורה עד כה, "שער' השמים" לא היה אלא 'תרעא' לדרתא' דהיינו שער לשמים. (פעש"ש חק')

★

אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, הקב"ה לא יכול להשרות שכינתו אצל בעלי הגאווה שהרי מי שהוא בעל גאווה אז אין אני והוא יכולין לדור כאחד, אלא הקב"ה משרה שכינתו במי שמחזיק עצמו כאפס וכאין, ומתי "יש ה' במקום הזה" רק אם "ואנכי לא ידעתי" רק אם אני לא יודע מאנוכיות, ומזיק את עצמו כאפס וכאין, רק אז יוכל הקב"ה להשרות שכינתו. (עשרת ישועה)

ויצא יעקב מבאר שבע וילך הרנה, וברש"י מגיד שיציאת צדיק מן העיר עושה רושם, יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה, בעצם צ"ב הלא היה לו להכתוב לומר "זירד" יעקב מבאר שבע, שכן בכל מקום שמדובר ביציאה מארץ ישראל לחוץ לארץ, נאמרה לשון ירידה, מכיוון שארץ ישראל גבוהה מכל הארצות, ולמה נאמר כאן ויצא, ומתריך זאת רש"י בדבריו, "יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה" שקדושת ארץ ישראל יצאה יחד עם יעקב, כפי שמביא רש"י להלן שהר המוריה נעקר ממקומו ובא אחר, וממילא לא היתה זו ירידה לגבי יעקב, שהרי גובהה של ארץ ישראל, שאינו אלא רוחני בשל קדושתה, נתלווה אל יעקב לחוץ לארץ ובכל מקום הוותו שם היה ארץ ישראל, לפיכך אפשר היה לומר ויצא, דיש פעמים אצל הצדיק שיהיה בחוץ לארץ ובכל זאת נמצא בארץ ישראל, ויש פעמים שהרשע הוא בארץ ישראל אבל בכל זאת אין קדושת ארץ ישראל תחתיו. (קדושת לוי)

★

ויפגע במקום, וברש"י רבותינו פירשו פגיעה לשון תפילה, וקשה הלא להלן נאמר במפורש שיעקב התפלל, כמו"ש אם יהיה אלוהים עמדי ושמרני וכו' ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, ולשם מה באה עכשיו תפילה זו, אלא "ל דהנה האדם בשעה שמתפלל צריך לדעת, דבקשה לפרנסה וכל צרכיו ההכרחיים הוא אינו העיקר, וזאת תורת האדם שיכון בעיקר בתפילתו שיתגדל ויתקדש שמה רבא, וכאן לפני שהתפלל יעקב אבינו על צרכיו ועניניו הגשמיים, התפלל תחילה על כבודו של הש"ת, הקרוי 'מקום', וזה שנאמר "ויפגע" שהתפלל על השכינה "במקום" ורק אה"כ התפלל על צרכיו. (תפארת שלמה)

★

והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וכו' והנה ה' נצב עליו, אם האדם שפל בעיני עצמו, עד כדי כך שהוא "מוצב ארצה" או "וראשו מגיע השמימה"

דבש תמרים

בנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

והנה אנכי עמד ושמרתך בכל אשר תלך. ונראה בהקדם מה שפירש הרבי ר' העשיל מקראקא מאמר המדרש אין ישראל ניוזין אלא בזכות האמונה, דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וקשה הא השיית שומר תורתו, וכתוב לא תלין פעולת שכיר, והתירוץ עפ"י דקיי"ל האומר לשלחו שכור לי פועלים ושכרן ואמר להם שכרם על בעל הבית אין שום אחד מהם עובר על כל תלין, וידוע כי תורה מנין תרי"א צוה לנו משה ושתים מפי הגבורה שמענו, ואם כן התרי"א הו' על ידי שליח וליכא כל תלין, אבל על השתים מפי הגבורה איכא כל תלין ומניע שכר בעולם הזה והם יסוד האמונה ולכן אמרו אין ישראל ניוזין אלא בזכות האמונה ע"כ, ועפ"י מובן מה שאמר הקב"ה ליעקב אבינו דבין שאמר לו והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת וגו' שהם יעדו עולם הזה, וכדי שלא יהא קשה ליעקב איך ישלם לו בעוה"ז הלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, לכן אמר לו והנה אנכ"י עמד, ר"ל המצות עשה של אנכי הי' אלקיך, וע"י מצות עשה זו אשמור לך הבטחתי לשלם בעולם הזה וע"י אמר יעקב "אכן יש הי"י פי רחמים וחסדים הנשפעים משם הוי"י גם ב"מקום הזה", כלומר בעוה"ז הלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והיי כמשיב ו"אנכ"י" לא"י ידעת, כלומר אלו הבי דברות אנוכי ולא יהי לך, ידעתי שבעבורם מניע שכר גם בעוה"ז.

☆

ונתן לי לחם לאכול וגו' ושבת בשלום. פירש"י שלם מן החטא, ויש לבאר השייכות לפמשי"פ בישמח משה הפסוק הי' רועי לא אחסר, עפ"י הגמ' ראית מימך חיי ועוף מתפרנסין שלא בצער אלא שהרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי,

דהנה עיקר האדם הוא הנשמה אי"כ אם עושה רצון קונו איננו חסר מרמ"ח איבריו ושס"ה נידון, והיינו הי' רועי בזמן אשר לא אחסר שאיננו חסר בעצמותי ע"כ, ווי"ש ונתן לי לחם לאכול וגו' היינו שיתן לי פרנסתי די סיפוקי שלא בצער, בזמן ושבת בשלום שלם מן החטא, היינו שאבריו ונידיו יהיו שלמים בלי מחסור, ואז היא בטבע הבריאה ומטובו לזון כריותיו כמו שהוא הקיין מחיה ועוף.

☆

ויאמר יעקב אל לבן הבה לי אשתי את כי מלאו ימי. ונל"פ על פי מה שכתב בחת"ם דהנה כתב הרמב"ם אשרי מי שחתמו ימיו במהרה, לשכל אדם יש קצבה מה הוא צריך לתקן בתורה ובמצות, ומו שנגמר הקצבה ההוא השלים ימיו, אמנם אם יש לו בנים איז אין לו קצבה לה, וע"י והותירך הי' לטובה שיתן לך מותרות חיים לטובה, בפרי בטן כדי שתוכל לפעול עליהם ע"כ, ווי"ש יעקב הבה את אשתי כי מלאו ימי, ר"ל כבר השלמתי העבודה המוטל עלי לתקן וכבר נשלמו ימי בעוה"ז, וע"י כתב רש"י להוליד תולדות, ולכן ניתן לו משמים מותרות חיים לטובה רק בשביל להעמיד שבטים ח"ש שאמרה רחל ליעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, כי רחל הבינה שכבר השלימה את נפשה בתומצ"צ, ולכן ביקשה על הבנים כי אילולי הבנים אין לה עוד שנות חיים.

☆

ושבתי בשלום אל בית אבי והיה הי' לי לאלקים. פירש"י שלא ימצא פסול בורעי, וי"ל השייכות דאי"י בגמ' כל שהוא ת"ח ובנו ת"ח וכן בנו ת"ח שוב אין התורה פוסקת מזרעו, וכתבו התוס' דזה דווקא אם שלשתן ראו זה את זה, וזאת היתה כונת

יעקב אבינו שכאשר יעמיד בבית לכן את י"ב שבטים ימהר לחזור עמם אל בית אבי, כדי שיהיו שלשתן רואין זא"ז ועסקו בתורה ביחד, וככה יהא מובטח שלא תמוש התורה ממנו ומזעו ומזרעו ורעו עד עולם, ח"ש ושבת בשלום אל בית אבי, כדי שיהיו שלשה דורות רואין זא"ז, והיה הי' לי לאלקים שלא ימצא פסול בורעי, שלא תמוש התורה מזרעו עד עולם. (ברך משה)

☆

וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן אכן יש הי' במקום הזה. וי"ל לפמשי"כ בבני יששכר בטעם הדבר דלא מהני תשובה אלא בישראל ולא באומות העולם, משום שישראל נקראים בנים למקום הקב"ה לחם אב, וקיי"ל אב שמחל על כבודו הקב"ה עליהם מלך ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול ע"כ, אכן מצינו שנחלקו ר"י ור"מ בזה דר"י ס"ל בזמן שאין עושיין רצונו של מקום אינן קרויין בנים, ורמ"א בין כך ובין כל קרויין בנים, וחידיש בדברי יואל כי אחי"ל גלוי וידוי לפני מי שאמר והיה העולם שאין דורו של ר"מ כמותו ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו מפני שלא יכלו חביריו לעמוד על סוף דעתו, אך הרי הקב"ה יכול לירד לסוף דעתו ופוסק אליבא דר"מ, ולכן מהני תשובה לבניי מאחר שהקב"ה פוסק כר"מ שתמיד יש להם דין בנים ואב שמחל על כבודו מחול, ולזה כאשר הקיץ יעקב משנתו, וכמו שכתב ק"ז בעצי חיים שנתעורר בתשובה ע"ד שכתב הרמב"ם עורו ישנים משינתכם, ועל כן הקדים יעקב ואמר מעם הדבר שמהני תשובה הוא מאחר שיש הי' במקום הזה והשי"ת פוסק כר"מ וע"כ מהני תשובה. (כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונגוה מפיקים

בשפתי צדיקים

כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי...

שיחליף את שטרו בשטרך, כי ראיתי את גורל שטרו כי טוב, וכן הוסיף לך עוד אלף זהובים עובר לסוחר, משום שאמרת שאתה צריך כבר עתה להשיא את בתך, לכן קדמה ובאה לך תחילה ישועה זעירה, ואח"כ באה הישועה הגדולה. מעשה זה סיפר הרה"ק רמ"מ מוויזניץ זי"ע, וסיים במאמרו: מצינו שהקב"ה הבטיח ליעקב "כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דיברתי לך" ולכאורה יפלא הדבר, ואחר שיעשה ליעקב את אשר דיבר לו, יעזבנו בידו ולא ישגיח עליו, אלא כך אמר לו הקב"ה, "כי לא אעזבך" אפילו עד אשר בא יבא ברנה הישועה הגדולה "את אשר דיברתי לך", כי ביני לבני תהיה לך ישועה קטנה.

מה פשעי ומה חטאתי כי דלקת אחרי

הגה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע כשהי' בלבוב באסיפה הראשונה בשנת תר"מ לעמוד בפרץ נגד "שומר ישראל" שאמרו להרוס יסודות היהדות באו אליו אנשים אחדים מהחבורה הזאת והציעו לפניו כי רק טובת ישראל הם דורשים ורוצים להנהיג תקנות טובות בהנהגת הקהל וכדומה, ואמר להם הרה"ק מצינו בתורה דלכן אמר ליעקב למה נחבאת לברוח ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה כו' ויעקב אל"ל מה פשעי ומה חטאתי כי דלקת אחרי ולכאורה קשה הרי לבן אמר לו דברי אהבה וחובה ויעקב משיב לו דברי קנטורין, אמנם נודע כי טבע הרע לשנוא את הטוב ולאהוב את הרע וכאמח"ל לא לחנם הלך זוזיר כו' ויעקב בחיר שבאבות ידע בנפשו כי לבן דבר אליו בשפתים דולקות אהבה שחפץ לשלחו בשמחה ושירים וכדומה, ולכן שאל יעקב כמתמה מה פשעתי וחטאתי כי אתה דולק אחרי כ"כ ברשפי אש אהבה עזה כי נראה מזה שחלילה נתכלכלתי בחטא ח"ו ולכן אהבתי, גם אני תמה עליכם הרי זה כמה פניתם עורף ליהדות ושונאים אתם לנו, מה זאת חטאנו כי פתאום נהפכתם לאוהבים ומבקשי טובתנו.

ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים

פע"א כשבא הרה"ק ממאגלניצא זי"ע להרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע צוה הרה"ק מקאזמיר לבניו לשמש בסעודה של הרה"ק ממאגלניצא, ושאל אותו הרה"ק ממאגלניצא מדוע צוה לבניו שימשו ולא צוה למשמשים והשיב כי כן נכתב בתורה, ושאל אותו היכן נאמר זה בתורה, ואמר לו דתבי ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים פירש"י לאחיו לבניו שהיו לו אחים נגשים לצרה ולמלחמה ובפסוק ויקרא יעקב לאחיו לאכל לחם פירש"י לאוהביו שעם לבן וקשה מפני מה פירש רש"י לעיל לאחיו לבניו וכאן פירש לאוהביו וכו' ועל כרחך שלשמש ללקט אבנים ראוי להשתמש בבניו אבל לאכול לחם ראוי לאכול עם אוהביו.

איש חסיד היה, בלי מזון ומחיה, בביתו עוסק ובוש, כי אין בגד ללבוש ולחם לאכול, ממש בעירום ובחוסר כל, הדבר היה בעילום, מבלי ידע איש, כי מלפנים גביר ונגיד היה ושמו הלך לפניו, והן עתה נהפך עליו הגלגל וירד מטה מטה, ועדיין לא נשמע הקול בבית אחר זולתו, מה עשה, נסע אל רבו הק' ר' לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע, ובדמעות שליש ערך לפניו הדברים כהויתן, אמר לו רבו הק': צא וקנה את הלאטערי על ההגרלה שתתקיים בעוד כמחצית השנה וה' יצליח דרכך, פרץ החסיד שוב בבכי, רבי, בטוח אני בזאת שהבטחת הרבי לא תשוב ריקם, אך עצתך בלי להסכימה, כי עד עת ההגרלה עדיין יעברו ימים ימימה וכבר בצאתי אהיה לבושת ולכלימה, מבלי כסות לשלמה, כי כבר לעת הזאת יבואו בעלי החובות לגבות חובותיהם, ואני אין בידי לפורטה אפילו שוה פרוטה, ואני אנה אני בא, ומה עוד שבתי שהגיעה זה עתה לפרקה ומדברים בה נכבדות, והן תואמים מאוד לשמי אך לא לכסי, ומה תהא עליה, בירכו רבו הק' והבטיחו שהשי"ת ירחמהו ויחיש לאמצו עוד טרם זכייתו בהלאטערי המבוטח, ופטרו לשלום, החסיד יצא מבית רבו שמח וטוב לב, מיד הלך וקנה לו לאטערי ויצא לרכו. בלילה ההוא נדדה שנת הפריץ אשר לן במלון שבו לן החסיד הלז, ויחלום חלום: הנה במלון הזה שוהה עתה איש יהודי, ובידו לאטערי שמזלו טוב מאוד, וכדאי שתחליף את שטרך שאיינו שוה מאומה בשטרו, ויקץ הפריץ והנה חלום, ויישן ויחלום שנית כחלום הראשון, ויקץ, וירא כי יש דברים בגו, וילך וישאל אם כנים הדברים, ואכן נודע הדבר כי יהודי שוכן עמו במלון וברשותו לאטערי, ויקרא הפריץ אל היהודי, ואחר שתבעו מה מלאכתך ומה מעשיך וכו', אמר לו: החלף נא שטרך בשטרי, ואוסיף לך עליו עוד כמה זהובים, אבל היהודי סירב להחליפו, הוסיף עליו הפריץ עד אלף זהובים, אך היהודי סירב להחליף השטר, ששויו המובטח עלה בכמה וכמה מונים, רחש הפריץ איך ישנה דינו של היהודי, עד שציוה לעבדיו מהרו וקחו זאת ממנו בתוקף, וכן עשו, משהיה השטר ביד הפריץ אמר לו היהודי: כיון שאיינו גזלן, אשלם לך את כסום הזהובים שאמרת, וגם את שטר הלאטערי שלי תיקח בידך, הפטיר החסיד ב"גם זו לטובה", והלך לו לדרכו, והשיא את בתו כפי אשר מצא לנכון וכיאות לו לשמו, כמו"כ היה בידו לשלם לבעלי החובות, אחר הדברים האלה, פץ לו המבשר, באמת היום תתעשר, כי גורלך שפר עליך, וזכית באהבים בשמונה מאות אלף זהובים, מיד נסע החסיד אל רבו לבשרו הבשורה, אמר לו רבו: דע לך, היות שראיתי שהושפלת עד דכא, שלחתי את בעל החלומות, שידבר על לב השר

פרפראות להכמה

מאמרים נחמדים ע"ד דרוש מיוסדים כפתור ופרח משוקדים

למה דברו המלאכים בשני לשונות חלק בלשון הק' וחלק בלשון ארמי, וי"ל ע"פ מה שכתבו המפר' דזה ששקעה החמה שלא בעונתה היינו קודם זמן תפלת מנחה, נמצא שיעקב לא התפלל מנחה אותו היום, והדין הוא שאם היה אוגס ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שתים, הראשון משום ערבית והשני להשלמה למנחה, והנה כתבו המקובלים שעל כל התפילות יש מלאך מיוחד הממונה להביא לפני הכסא הכבוד ועל תפלת מטוה ממונה המלאך גבריאל, גם איתא בגמרא (סו"ט א) השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נוקקין לו שאין הם מבינים לשון ארמי חוץ מהמלאך גבריאל שהוא למד עם יוסף במצרים ע' לשון, לכן כששקעה חמה שלא בעונתה אותו היום התפלל יעקב בתפלת ערבית שתים והמלאך הממונה על תפלת ערבית קבל את תפלת י"ח הראשונה והוא אינו מכין ארמית לכן אמר בלשון הק' כי בא השמש והתפלה השניה שהיה להשלמת מנחה קבל המלאך גבריאל והוא הרי יודע לשון ארמית לכן אמר אתא שימשא.

(נחלת יעקב)

☆☆☆

ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה. וי"ל דהנה אמרו חז"ל (חולין צ"א): שדמות האדם שבארבע חיות המרכבה הוא דיוקנו של יעקב אבינו, והנה יעקב אבינו כעת על ידי מראה הסולם שראה ראשו מגיע השמימה עד לכסא כבודו ית"ש, נודע לו הדבר שגם צורתו חקוקה בכסא הכבוד, ועד עתה ידע רק משלש החיות החקוקות בכסא הכבוד, והם: אריה כירוב נישר ר"ת אכ"ן, וז"ש "אכ"ן יש ה' במקום הזה" שידעתי מכבר שצורות אכן חקוקים על כסא הכבוד, אולם אנכ"י ר"ת אריה נישר כירוב יעקב זה לא ידעתי. (הגה"ק ר"ש מאוסאראפאלי זי"ע)

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. וי"ל איתא (קדושין כט) אמר ר' יהודה אמר שמואל הלכה נושא אשה ואח"כ ילמוד תורה, ר' יוחנן אמר ילמוד קודם תורה ואח"כ ישא אשה, ולא פליגי הא לן (בני בבב) והא להו (בני א"י), ופי' ר"ת דבני א"י שהם עשירים ואומרים להם שישא אשה ואח"כ ילמוד תורה כי יש להם ממה להתפרנס אבל בני בבב שהם עניים להם אומרים קודם ללמוד תורה בלי דאגת פרנסה ורק אח"כ ישא אשה, לכן יעקב כשיצא מבאר שבע ללכת לחרן והיה בידו ממון היה בדעתו כפי שאמר לו אביו ללכת מיד לחרן ולישא אשה אבל אחרי שבה אליפו ולקח כל ממנו ונשאר עני או היה דינו ללמוד קודם ורק אח"כ לישא אשה לכן הלך קודם לבית שם ועבר ללמוד תורה, והוה שאמר רש"י "וילך חרנה, יצא ללכת לחרן", אך מכיון שאלפו לקח לו הכל ונעשה עני הלך ללמוד בבית"ד של שם ועבר, אך כשיצא מבאר שבע שהי' עדיין עשיר היה בדעתו ללכת מיד לחרן. (אסיפת הכהן)

☆☆☆

ויפגע במקום. איתא בילקוט שמעוני (בראשית כ"ז ק"ה) באת השכינה וא"ל יעקב בני י"ב שעות כנגד י"ב שבטים שאני נותן לך י"ב מזלות ברקיע (כנגד) י"ב אבני מצבה וכשנמכר יוסף היה בוכה ומתאבל כל אותן כ"ב שנה אמר אי לי שמא נתחייבתי שנשאתי שתי אחיות, וקשה למה דווקא אז היה חושש על איסור שתי אחיות, וי"ל עפ"י"מ שאמרו חז"ל (בבב"א ס"ה) גדול תלמוד תורה יותר מכבוד אב ואם שכל אותן שנים שהיה יעקב בבית עבר לא נענש משום שלמד תורה, ורק על אותן כ"ב שנים שהיה בבית לבן נענש שאבד ממנו יוסף כ"ב שנים, אך יעקב היה סבור שלא יהיה נענש על הכ"ב שנים שהיה בבית לבן ולא עסק בכבוד ארי"א משום שהיה עוסק במצוה להעמיד י"ב שבטים, ונפסק בשו"ע (י"ד ר"ס י"ב)

דהעוסק במצוה פטור מצוות כבוד אב ואם, אבל אחר שראה שנמכר יוסף ונענש על הכ"ב שנים, א"כ נמצא שלא היה עוסק במצוה וע"כ הטעם הוא כי השבטים נולדו מאיסור שתי אחיות ולא הוי מצוה, והשתא לכן דייקא אחר מכירת יוסף אמר יעקב "אי לי שמא נתחייבתי שנשאתי שתי אחיות". (אור תורה)

☆☆☆

וילן שם כי בא השמש. איתא במד"ד (בראשית ס"ז ח) שמע קולן של מלאכי השרת כי בא השמש כי בא השמש אתא שימשא ואתא שימשא, וקשה

נולד עצי חיים ד'סאטמאר ב"ב

אנשי שלומינו הע"י

אנא הרימו תרומה לה' בעיני יפה וברוח נדיבה
והשתתפו בתמיכת והחזקת מבצר התורה

נולד לנו המעטירה

במגבית השנתית מוצש"ק פרשת ויצא
באולם שמח תשמח רח' קדושת יו"ט 8 ב"ב

הדרשת והקרת

עניינים נפלאים, בסוגיות ובפולפולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

בענין דבר שנשתמש להדיוט אם מותר לגבוה

מועל אחר מועל וע"כ הוכשרו למצבה, ועפ"י מיושב כמין חומר הפסוק "ויקץ יעקב משנתו" והרגיש שהאבנים עדיין בקדושתן ואמר כמתמיה "אכן יש ה' במקום הזה" האם יש עדיין הקדושה ועוד לא יצא לחולין, הרי "ואנכי לא ידעתי" וא"כ הייתי שוגג והקדש אה"נ שבמזיד אין מתחלל אבל בשוגג מתחלל וא"כ תמה אמאי לא נתחלל וע"כ אמר "אין זה כי אים בית אלוקים" על כרחך כאן מקום המקדש בקדושת הגוף שאין מתחלל, ע"כ שפיר וישם אותה מציבה, והבן.

★

והחוקוני תירץ על הקו' הנ"ל דאח"כ אפי' בבמה אסור לעשות מדבר שנשתמש בו הדיוט, אבל בשעת הדחק שאני, דכיון דכל האבנים נתקבצו ונעשו חטיבה אחת, לא הי' לו במה לעשות המציבה.

★

והכלי חמדה תי' בחידוש נפלא בהקדם מה שמדייק בלשון הגמ' מה מוזב דבר שלא נשתמש בו הדיוט, אף עציים ואש ולכאור' מהיכא תיתא דבמזבח לא נשתמש בו הדיוט, (ובת"ס נחלק בזה).

על כן מחדש דהרי במדרש איתא שהמלך מיד שנתמנה אם הי' קצר מיד נעשה ארוך בשביל שמן המשחה, והכא נמי בכהן כשנמשח, וכן מביא בשם הגר"י ענגעל שאמר לו בשם הילקוט ישעי' שעל ידי השמן המשחה נעשה כברי' חדשה לגמרי, ועל כן אפשר לומר דלאו דווקא הכהן גדול אלא גם הכלים והמקדש וכל דבר שנמשח ע"י השמן המשחה נעשה כברי' חדשה.

ומעתה מובן ד' הגמ' מה מוזב שלא נשתמש בו הדיוט פ"י כיוון דלאחר שנמשח לא נשתמש בו הדיוט דהרי אפי' אם נשתמש קודם שנמשח נעשה ע"י השמן המשחה כברי' חדשה, וא"כ לא מקרי נשתמש, ה"נ העציים והאש צריך שלא ישתמשו בה הדיוט מעולם, וא"ש דברי הגמ'.

וגם יתורץ קושייתנו בדפסקי דר' אליעזר איתא דהשמן שיצק יעקב על המצבה הי' שמן המשחה שירד מן השמים וא"כ הרי נעשה כברי' חדשה, וא"כ אפי' אם נשתמש בה יעקב מקודם לא איכפת לן דמשנמשח פנים חדשות באו לכאן, עכ"ד.

וואף שדבריו דברי חידוש המה, וע"ע, מצאתי כדבריו בשו"ת הרד"ד באו"ח (מהדריב סי' מ"ד) מביא בשולי הדף הגהות אמרי כהן (סי' ג') שג"כ רוצה לחדש כד' הכלי חמדה דהרבה אחרונים הקשו ע"ד רש"י בע"ז התמוהין דבגמ' איתא (בב) שהכלים ששקצו אנשי יוון חזרו וקדשו הבהנים ופירשי' שחזרו ומשחום בשמן המשחה, וקודם כל קשה הרי ממש ואילך לא

בפרשתן (ויצא כ"ה, י"ח) ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה וכו', והקשו המפרשים האיך לקח יעקב האבן אחר שהשתמש בה ועשאו למצבה, הרי קי"ל בגמ' בזבחים (קט"ז) תניא ר' אלעזר בן שמוע אומר מה מוזב שלא ישתמש בו הדיוט אף עציים שלא ישתמש בו הדיוט עיי"ש, וא"כ כיון שכבר נשתמש בה הי' אסור להקדישו ולעשותו למצבה.

והטור בפירושו תירץ דהאיסור להקדיש בדבר שנשתמש בו הדיוט, הוא דייקא במזבח אבל בבמה ליכא איסורא, והרי הוא הקדיש במה, וע"כ הותרה.

אמנם בקומץ המנחה (מובא בנפחת היתך החדש מצוה מ"ז) הקשה על הטור דבזבחים מבואר (שם) להדיא במסקנא דגמ' דאפי' בבמה ג"כ אסור בדבר שנשתמש להדיוט, וכן מסקינן במנחות (דף קכב).

★

ע"כ תירץ תי' א' על הקו' הנ"ל דמבואר בילקוט (בראשית רמז ק"ט) דהאבנים שלקח יעקב אבינו ע"ה היו מהמזבח שנעקד עליו יצחק והם מהאבנים שהקריב עליהם אדם הראשון, וא"כ היו האבנים הללו קודש, כי אדם הי' יכול להקדישן שהיו שלו, וא"כ הי' קודש מכבר, ודבר שבקדושה לא מצינו שאם נשתמש בו הדיוט שיהי' אסור לגבוה, ולא ביאר הסברא בזה.

ובשו"ת חתם סופר (סי' מ"ז) ג"כ תירץ הקו' הנזכרת וביאר טעמו שכיון שהי' מהמזבח שנעקד עליו יצחק, א"כ אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ע"כ לא הי' יעקב יכול לפוסלו.

★

והחתם סופר שם הוסיף דבאמת לא קשה דהרי ידועה קו' הזית רענן (מהמג"א ע"ד) דלפי הילקוט שהיו אבני מזבח, קשה האיך שכב יעקב עליהם הא מעל בהקדש ותירץ שלא שכב עליהם ממש אלא עשאו כמין מרוב, ולא מיקרי תשמיש לענין מעילה וה"נ כיון דלא נשתמש בהן אלא להתגדר' בה, מותר, עיי"ש, וא"כ ה"נ לענין זה שנשתמש בו הדיוט שייאסר להקריב, ג"כ זה שעשאו כמין מרוב, לא נחשב לתשמיש, עכ"ד החת"ס.

★

ובחת"ס (בתורת משה) מוסיף עוד ישוב נפלא מאוד על הקושיא הנ"ל דהאיך הוכשר למצבה הרי נשתמש בו הדיוט, ותי' דכיון דהאבנים היו מאבני המזבח של עקירת יצחק כדמובא במדרש, א"כ כבר נתקדשו מקודם ולא נאסרו עתה ע"י השתמשותו של יעקב, דהרי קי"ל אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, אבל לכאן' תקשי הרי יעקב לא ידע שהם אבני קודש, וא"כ הי' שוגג, והקדש בשוגג מתחלל א"כ הדרא קו' לדוכתא אמנם אפ"ל דהי' להם דין קדושת הגוף שאינם יוצאין לחולין ויש בהם

משחו כלים בשמן המשחה אלא עבודתן מחנכתן וא"כ מה ענין שמן המשחה לכאן, ועוד קשה דאע"פ שמשחום והקדישם מ"מ הרי הוי ככלי שנשמש בו להדיוט ופסול למקדש.

ותירץ (כד' הכלי חמדה) שהשמן המשחה הרי שינה את הנמשח ועשהו ברי' חדשה וה"ה לכלי מקדש שנמשחו נעשו כפנים חדשות בשינוי תואר וצורה, וא"כ הוטרדה החסרון שהוא כלי שנשמשו להדיוט, כי ע"כ חזרו וקדשו וכדפירש"י שמשחום בשמן המשחה, וא"כ נעשה ברי' חדשה שלא נשתמשו בה כל עיקר.

וגם ותורץ שפיר ד' רש"י כי אה"נ השמן המשחה ה' רק כדי להוציאם מכלל כלים שנשתמשו בו להדיוט, ואח"כ ה' העבודה מחנכתן כמו כל הכלים ממש ואילך שלא נמשחו אלא בהעבודה נתחנכו, ורא"י לד' הכל'ח).

☆

ובפנים יפות הקשה עוד דהרי אמרי' (ירושלמי ע"ז) אין לך הר וגבעה שלא עבדו בה עבודה זרה ואין ה' יעקב יכול לעשות מצבה מאבני הר המורי'ה, והלא נעבד במחובר אסור לגבוה, ותירץ דכיוון דה' בה שינוי, שהאבנים נתקבצו ונעשו אגודה אחת, ע"כ הותר להקדישו מדנעשה בו שינוי, ועוד תי' עיי"ש.

☆

והקומץ מנחה (בדמטך דבריו דמובאן לעיל) מתרץ עפ"י תירוצו (שהוא גם תי' הדת'ם ה"ל) שכיוון שהי' הקדש מאדה"ר ומעקידת יצחק, א"כ אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, וה"נ מתורץ בזה שאפי' אם נעבדה בו ע"ז, לא נפסל כי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, וא"כ נשאר הקדש והי' יכול לעשותו מצבה.

ובבנין דוד תירץ (פר' די' שה' ק' הפנים יפות עפ"י המדרש שהר המוריה ה' קודם בקעה, ואברהם אמר להקב"ה אין כבודו של מלך לשכון בבקעה ונעשה הר, עכ"ד המדרש, וא"כ הרי אודא להו חששא דנעבד דהרי החשש רק על הר וגבעה וזה לא ה' הר.

☆

והתכלת מרדכי תי' בדרך נחמד עפ"י השואל ומשיב שמתרץ ק' הבית יוסף הידועה אמאי קבעו ה' ימי

חנוכה הרי יומא קמא לא ה' נס, ומתרץ בהקדם ק' התוס' בשבת ע"ד הגמרא דששו ושמחו פך בחותמו של כה"ג, והקשה התוס' דאכתי מספקא לן אולי נטמאו טומאת היסט, ע"י שהיוונים הזויו הפך ממקומו, עיי"ש תירוצו, ולכאו' אפ"ל דהרי קיי"ל בתענית (ט"ז) דאין נעשה נס בדבר טמא וא"כ מזה שנעשה נס בשאר הימים נתברר למפרע שלא נטמא טומאת היסט, דאי ה' נטמא לא ה' יכול להעשות בו נס, ובוה ביאור שפיר ד' הגמ' "לשנה אחרת קבעום" פי' שבשאר הימים נתגלה להם שהשמן הוא טהור, וא"כ הרי ה' נס גם על היום הראשון, וע"כ בשנה הבאה עשו ח' ימים, עכ"ד השו"מ.

ובוה תי' התכלת מרדכי לענייניו דכיוון דיעקב ראה שהאבנים נעשו אבן אחת, ונעשה בו נס, א"כ נתברר שלית ביה חשש נעבד, דאי ה' בו חשש נעבד, לא ה' נעשה בו נס, ובוה מיושב היטב לישראל דקרא "ויקח את האבן" פי' שכיוון שראה שנעשה אבן אחת א"כ נתברר שלית בה חשש נעבד, וישם אותה מצבה" ה' יכול לעשותו מצבה, והבן.

CENTRAL INSTITUTIONS
OF SATMAR
KIRYAS JOEL - BNEI BRAK

מרכז המוסדות דרבינו יואל
מסאטמאר
קרית יואל - בני ברק

נתייסדו ונבנו ע"י כ"ק מרן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ל - בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

כי ניהם ה' ציון

יחד עם כל בית ישראל מבכים אנו מרה את השריפה אשר שרף ה', ובמיוחד נביע צערינו וכאבינו, ונשגור בזה תנחומינו, קדם ידידינו החשוב האי מרגניתא טב"א, חריף ובקי טובא, ענף עץ אבו"ת, שוקד על דלתי התורה, ונודע לעוז ולתפארה, ברו"ך ומבורך ובפי כל נערץ, מגועז גאוני וקדושי ארץ,

הגה"צ רבי ברוך טייטלבוים שליט"א

חדב"נ כבוד קדושת מרן רבינו עטרת ראשינו שליט"א

ואתו עמו אביו הגה"צ אבד"ק וואלאווע שליט"א
וכל המשפחה הרוממה שיחיו

על השבר הנורא אשר מצא אותם ברציחת אחיו

הקדוש הרה"צ רבי ארי' לייבוש זצ"ל הי"ד

שנעקד על קידוש ה' ע"י בני עזולה במדינת אינדיע

- ארץ אל תבסי דמו -

מנחם ציון ובונה ירושלים, ינחמכם בכפליים, בתוך שאר אבלי ציון, אשר קרוביהם ומכיריהם נעקדו בזוון, ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו בביאת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו שליט"א בראשינו במהרה בימינו, אמן.

החותמים בצער רב וגיעון קודר
הנהלת המוסדות

הלכות ודינים מפסקי הראשונים והאחרונים עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

הוקים להורותם

הלכות ברכות (י"ט)

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

בורא פרי העץ - בירך בורא פרי העץ על כל מיני מאכלים או המשקים - לא יצא (ובפ"ג בפתיחה ס"ק י"ג הביא דעת הכסף משנה פ"ד מהל' ברכות ה"ו שסובר דיוצא בברכת העץ על לחם למ"ד שמאכל אדם הראשון היה חטה, ומובא בכה"ח ס' קס"ז ס"ק ע"ו, אולם שאר האחרונים לא הביאו כן למעשה).

בירך בורא פרי העץ על פרי האדמה - לא יצא (ש"ע ס' ר"ו ס"א, שאין לפרי האדמה שייכות לעץ).

בירך על היין בורא פרי העץ - יצא (דנחלקו הראשונים והאחרונים בזה ופסק במשנ"ב בס"י ר"ח ס"ק ע' דספק ברכות להקל, והטעם דיצא כיון דהיין נעשה מענבים שברכתם העץ).

בירך העץ על פרי שדינו לברך עליו שהכל [כגון פרי מרוסק או שלא נגמר הפרי] - יצא (המ"א ס' ר"ו כתב כן בלא נגמר הפרי, ובח"א כלל נ"א סעי' י"ב הוסיף דה"ה בפרי מרוסק).

בורא פרי האדמה - בירך אדמה על מיני מאכלים ומשקים שברכתם שהכל - לא יצא (כ"נ פשוט).

בירך אדמה על פירות האילן שברכתם העץ - יצא (ש"ע ס' ר"ו סעי' א', והטעם הואיל ועיקר האילן הוא מן הארץ ולא שיקר בברכתו).

על יין - יצא (כה"ח ס' ר"ח ס"ק ע"ח, ומסתברא כן דהא אם בירך העץ על היין יצא, ובירך אדמה במקום העץ נמי יצא).

בירך אדמה על אורז מבושל - יצא (משנ"ב ס' ר"ח ס"ק כ"ו בשם הפמ"ג, סבה"ג פ"א ס"ד, ספר ברכת הבית ש"א סק"ה).

על לחם ומיני מזונות - י"א דיצא וי"א דלא יצא (בשע"ת ס' קס"ז ס"ק ד' הביא מחלוקת ראשונים בזה וכן מובא בשד"ח שם סק"א, וסברת פלוגתם ד"א שיצא משום דפת נעשית מחיטים שהם בכלל פרי אדמה, וי"א דלא יצא דכיון דנעשה פת שוב יצא מכלל פרי ואין יוצאים בו, וע"ע בברכה"ב ש"יט ס"ב).

והכריעו למעשה דיצא ולא יברך שוב (כה"ח ס' קס"ז ס"ק ע"ו ובקצה"ש ס' ל"ז ס"ק ל"ד)

ונכון שיברך על מין שברכתו שהכל ויכוין גם על הפת (בדי השולחן שם).

בורא פרי הגפן - בירך בורא פרי הגפן על כל המאכלים והמשקים חוץ מיין - לא יצא.

בירך בורא פרי הגפן על ענבים - יצא (ש"ע ס' ר"ח סעי' ט"ו).

שהכל נהיה בדברו - טעה ובירך שהכל על כל המאכלים והמשקים ואפילו על פת ויין - יצא (ש"ע ס' ר"ו סעי' א').

ובכף החיים (שם סק"ז) הוסיף (בשם שכנה"ג) דאם בירך שהכל על הפת פטר גם את כל המאכלים שבסעודה.

היה לפניו מאכל או משקה וברצונו לברך עליו וטעה ובירך עליו כברכת מין אחר יש אופנים שיצא בדיעבד בברכתו, ויכול לאכול או לשתות ואינו צריך לחזור ולברך ברכתו הראויה, ויש אופנים שלא יצא וצריך לחזור ולברך ברכתו הראויה, ויש בזה הרבה פרטי דינים, ונפרט הדין בטעה בברכה ראשונה.

ברכת המוציא - בירך המוציא על כל מיני מאכלים או משקים - לא יצא.

על מיני מזונות אפויים - יש אומרים דיצא (ש"ת פמ"א ח"א ס' נ"ח, ח"א כלל נ"ח ס"א ובנשמ"א, כה"ח קס"ח ס"ק מ"ג, קצה"ש ס' מ"ח סק"א, ובש"ת א"מ י"ד ח"ג ס' ק"כ כתב דמהראוי לבעל נפש דאם בירך המוציא על מזונות שלא לאכול מהמזונות כי אם מעט מה שדרוש לצורך הברכה).

על תבשיל שנעשה ממין דגן - לא יצא (ח"א שם, דתבשיל אינו בכלל לחם כלל ונמצא שזהו שקר, ובקצות השולחן שם הוסיף דאף על מיני מזונות שלא שייך בהם קביעות סעודה לא יצא).

ודע דכל זה איירי בדלא קבע סעודה על המזונות, דקובע סעודתו על מזונות לכתחלה ברכתו המוציא.

ברכת מזונות - בירך מזונות על הפת - יצא (שעה"צ ס' קע"ו ס"ק ב' בשם שיטמ"ק, ריטב"א הל' ברכות פ"ב סט"ז, טו"ז ס' קס"ז ס"ק ו', שע"ת ס' ר"ז סק"א, שועה"ר בסידור פ"א ס"ג, ושם הביא מחלוקת ראשונים בזה והכריע לקולא משום ספק ברכה, דלא כמו שכתב בהלכותיו (ס' קס"ח ס"ב) דלא יצא, והטעם דיצא כיון דפת מיון שייך בהו ברכת מזונות).

בירך מזונות על שאר מיני מאכלים [חוץ ממלח] או על יין - הרבה פוסקים סוברים דיצא (כסף משנה פ"ד מהל' ברכות הל' ו', ובא"ר בשם הדרישה ס' קס"ח, ופסק כן בח"א כלל נ"ח ס' ג', וסברתם כיון דבלשון תורה כל המאכלים נקראים מזון דהם משביעים חוץ ממים ומלח שאינם משביעים ולכן יצא, ובמשנה ברורה מביאו בביאור"ל ס' קס"ז סעי' י"ד"ה במקום).

אולם כמה אחרונים סוברים דלא יצא (ערוה"ש ס' קס"ז ס"ט, ועי' בשד"ח אס"ד ברכות ס' א' אות ל"ו).

ונכון למי שטעה ובירך מזונות על שאר מאכלים - שיאכל ממנו רק מעט בכדי שלא תהא ברכתו לבטלה, ואם רוצה להמשיך באכילה יוכל לשנות את מקומו בכדי שיתחייב שוב בברכה ראשונה ויברך כראוי (ש"ת א"מ ח"ד ס' מ"ו סק"א)

בירך מזונות על שאר משקאות - לא יצא (דאינם משביעים).

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי אברהם דוב בן הגה"ק רבי דוד אויערבוך זי"ע מאווריטש
בעמח"ס "בת עין" יומא דהילולא י"ד כסלו (תר"א)

על כס הרבנות

כשעוד לא הגיע לשנת העשרים כבר נקרא לכהן ברבנות על כסא אביו בחמעלינק, ובשנת תקמ"ה עם פטירת חותנו שלחו בני העיר אחריו שיבוא למ"מ חותנו באווריטש והוא ניאות להם, שם הנהיג את עדתו ארבעים שנה, בשנת תקפ"ו הוכתר כרב בעיר זיטאמיר, ולמרות שהיתה עיר ואם בישראל וקהילה גדולה וחשובה נותר שמו כרבה של אווריטש עד יום פטירתו. וזו היתה לו מושבו האחרונה בחוץ לארץ ומשם נסע לארץ ישראל.

תורת ארץ ישראל

מאז ומתמיד שאף לעלות לארץ ישראל, כשבקש תלמידו רבי משה זוסמאן להדפיס ספרו "בת עין" עוד בשבתו בזיטומיר בקש ממנו לעכב את ההדפסה עד שיגיעו הכתבים לא"י וכה כותב לו "מוטב שאקח את הכתבים לארץ ישראל, כדי שיספגו את קדושתה של הארץ ויתבסמו מריחה ולאחר מכן יודפסו", ועוד כותב: "ושם הספר קראתי 'בת עין' מפני שעולה כשמי אברהם דוב בער, עוד טעם מפני שהכנסתי בהכתבים קדושת ארץ ישראל, אשר 'עיני ה' בה תמיד'".

ויש לציין כי כשהובאו הכתבים לאחר הסתלקותו אל הרה"ק מרוזין זי"ע גם רוח קדשו הסכימה להדפיס אמרי ה' אמרות טהורות בהדגשת התנאי שיודפסו דווקא בארץ הקודש ת"ו ולא להדפיסם בחו"ל, ואכן לראשונה ראה הספר אור בעיה"ק ירושלים תוב"א בשנת תר"ז לפ"ק.

י"ע אברהם הלך ונסע

לפני עלייתו לארה"ק נסע אל צדיקי דורו להפרד מעמם, בעת היותו אצל הרה"ק מרוזין זי"ע אמר לו בטענה על מי יעזוב את חסידיו הרבים שנתחממו לאורו, בדרכו נכנס אצל הרה"ק ר' אהרן מזיטאמיר זצ"ל בעל תולדות אהרן, ור' אהרן שכב אז חולה על ערש דוי, פנה אליו ר' אהרן ואמר לו מחלתי אנושה עד מאוד אבל אם הי' לי מים מארץ ישראל הייתי שותה אותם והיתה לי רפואה, והיות ומעלתו נוסע לארץ ישראל ועיניו ומחשבתו נתונים כבר לארץ ע"כ אבקש שיקח מלוא לוגמיו מים לפני ויפלוט לתוך כלי ואשתה את המים ויהי' לי לרפואה, וכן עשה ונתרפא ונהי' כאחד אדם, והרה"ק מאווריטש הפליאו מאוד ואמר: את רצוני זה לעלות לא"י עדיין לא גליתי לשום בריה ומליבא לפומא לא גליא און ער ווייסט שוין. נסיעתו היתה רצופה פלאים, באגרתו שלח לתלמידו כותב מעט מה שעבר עליו וז"ל: כאשר קודם

מתולדותיו

הגה"ק רבי אברהם דוב מאווריטש זי"ע נולד בשנת תקנ"ה לאביו הגאון ר' דוד אויערבוך זצ"ל שהי' מגיד מישרים דעיר חמעלינק, הנודע לאיש קדוש ובעל מדריגה, ואצל אביו זה נתגדל, ועלה ונתעלה במעלות רמות בתורה ויראה, ויצא שמו כחריף ומפולפל וגם נתוודע בצדקתו ותהלכותיו הקדושים, וסיפר הוא בעצמו שפ"א כשהי' בן ח' שנים למד פעם בהתמדה כל ליל שישי זקנתו בראותה גודל יגיעתו הכינה עבורו תבשיל משובח, כדי שישביע נפשו לאחר לילה של יגיעה עצומה, כשהגיע לביתו וראה את התבשיל אמר א"כ הי' כל יגיעי בשביל איזה מאכל, נעץ שיניו בבשרו ודם רב החל לזוב כדי לא להנות מן המאכל, בהגיעו לפרקו נשא את בת הגה"צ רבי נתן נטע זצ"ל רב ואב"ד בעיר אווריטש - ידד נפשם של הרה"ק המאור עינים זי"ע והרה"ק הבעל התניא זי"ע.

בצל רבותיו

רבו מובהק הי' ר' נחום מטשערנאביל זי"ע הרה"ק בעל "מאור עינים" שאליו שלחו אביו עוד בימי צעירותו, ועוד יותר נתקשר אל הרה"ק מטשערנאביל בהיותו בבית חותנו שהי' קשור בקשרי ידידות עם הרה"ק מטשערנאביל ממש כבחינת אהבת דוד ויונתן, ובכל עת מצוא הזכיר שמו בסלודין, וגם הי' אצל הרה"ק רבי ר' זושא מאניפאלי זי"ע, ואצל הרה"ק בעל דגל מחנה אפרים זי"ע, והרה"ק בעל אוהב ישראל מאפס זי"ע, כמו"כ קיבל הרבה מהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע אבל רצה לומר שהוא תלמידו של הרה"ק מבארדיטשוב משום שתלמידיו לא האריכו ימים, שידוע הי' שהי' לו ניצוץ קדוש מהתנא הקדוש ר' עקיבא שתלמידיו מתו בקיצור ימים.

לאחר הסתלקותו של רבו הרה"ק מטשערנאביל זי"ע נתקשר עם בנו ה"ה הרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע, וקשרי ידידותם רואים אנו ממה שכתוב בהקדמה לספר בת עין מה שכתב הכותב הספר בת עין ומביא שם מכתב ששלח לו רבו הבת עין וז"ל: נידן הדפסת ספרי מהודענא באם שיסכימו צדיקי הדור להדפיסו, וביחוד ה"ה ידידי הרב הצדיק המפורסם מו"ה מרדכי נ"י מ"מ דק"ק טשערנאביל, ובתנאי שיעיין היטב בכל הכתבים שלי וכו', ואז אם יסכים ויהיה רצונו להדפיסו אזי גם רצוני יהי' על הדפסת הספר, וכמים פנים אל פנים, שהרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל אמר לו שיקרא ספרו תולדות אדם, דבאדם נכלל גם שמו אברהם דוב מ'דדכי.

חזר להרה"ק מאווריטש ומסר לו החלטתו של ר' שמואל, שלח הרה"ק מאווריטש אחר ר' שמואל ובקשו שימשיך ברפואותיו בגלל שע"י כך נצמח רפואה וגם ישועה לאחב"י כיון שע"י שמרפא מפעם לפעם גם נכרים, וע"י כך נמתק קצת את שנאתם ליהודים, ושפך ר' שמואל את לבו עבור מחשבותיו המטרידות אותו, העביר הרה"ק מאווריטש את ידו על פניו ובזה סלק לגמרי את מחשבותיו.

ארץ ישראל נקנית ביסורים

ביקש הרה"ק מאווריטש לישב בשלוה אך ארץ ישראל ניקנית ביסורים ורבות רעות מצאוהו, בחודש סיון שנת תקצ"ד סבלו אחב"י מרורות מפרעות הערבים שהנפלו על העיר צפת ולקחו כל היהודים והעלו אותם להשלאס (מצודת יורפת) ובזזו כל רכוש היהודים בצפת, ורצו להרוג את הבת עין, רק השי"ך נתן הרבה כסף כופר נפש שלא יהרגו אותו, והרה"ק מאווריטש ניצל אז ממש בנס ולמרות שנותר נקי מנכסיו ואפילו כתונת לא השאירו לו השוללים, והפשיטו את היהודים ערום, ובא איש אחד הנקרא "לייבעלע דער מיליכיגער" ואמר להבת עין בא וראה את אדם הראשון, וצעק עליו הבת עין ואמר לו: גם בשעה זו אתה עושה ליצנות, והשיב אדרבה רק בשעה זו צריכים להיות בשמחה ובזה יהיה ישועה, וכתבו מכתב ארוך להוואלי לעכו ושמו המכתב בתוך קנה, ולקח לייביל ה"ל הקנה עם המכתב ונסע להוואלי, ובא הוואלי ונתן כרוז להעריביים הגזלנים שכל מי שגזל רכוש יהודי יבא אליו ויתן לו מתנה, ובאו כל הגזלנים, ואסר אותם ונתן אותם בתוך פייילס (עריבות של מושה) עם זפת ונפט בוער ונשרפו כולם, כן יאבדו כל אויביך ה'.

סיפר ר' זלמן שהי' סופרו של הבת עין שהוא הי' רגיל לעמוד בשעת הפילה מצד הרה"ק מאווריטש ובצד השני היה עומד ר' שמואל העליר רבה של צפת, ופעל"א בעת קדושת כתר כאשר צעק הרה"ק "כתרו יתנו לך" והרגשתי שמחר כבר יהיה חדשות, ואכן למחרת קרא לי הרה"ק לכתוב מכתב להרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל ז"ע, וכך כתב: מעת בואי לארץ ישראל זה שלש שנים התחרטתי על בואי לכאן, שלש שנים ערלים, אבל מעתה אני מצטער על השנים הקודמות שלא באתי לכאן מכבר.

בהיותו בחוץ לארץ פגש הרה"ק מאווריטש בשד"ר שבא מארץ ישראל, וביקשו הרה"ק שיספר לו משבחי ומעלות הארץ הקדושה, וסיפר לו השד"ר גודל יקר וקדושת הארץ, ומרוב התפעלות הפליג ואמר - מה אומר ומה אדבר הלא אפילו האבנים הפשוטים המושלכים בחוצות, הם כולם אבנים טובות ומרגליות, לימים כשכבר עלה הרה"ק לארץ ישראל פגש את השד"ר ואמר לו: חפשתי את האבנים הטובות ולא מצאתי, ענה לו השד"ר: מי שעניו זכות ונקיות רואה... ונסתגר הרה"ק בחדרו ולאחר זמן יצא בשמחה ואמר להשד"ר: "אמת, מי שעניו נקיות וזכה ורואה...

ותרעד הארץ

במלוא שיעור קומתו נתגלה הרה"ק מאווריטש ביום חרון אף ה' הוא כ"ד טבת שנת תקצ"ז, כאשר רעשה הארץ

נסיעתי הייתי בטשערנאביל אצל המגיד רבי מרדכי לקבל ממנו ברכת פרידה, ובקשתיו שיתן לי שמירה על הים, אמר אשר ישלח לי שמירה לאדעס, וכאשר באתי לאדעס, הלכתי להגאון המפורסם רבי יעקב הלפרין ודרשתי ממנו אולי קיבל שמירה מהמגיד מטשערנאביל בשבילי, מחמת שרבי יעקב הי' ממקורביו של המגיד, והשיב שלא קבל שום דבר ועמדתי ב' שבועות באדעס והמתנתתי על השמירה ולבסוף לא הגיע, והוכרחתי לנסוע כך, וביום א' שישבתי על הספינה בא אלי עני אחד ובקש ממני נדבה וראיתי בתואר פנים שלו שהוא עני הגון, ונתתי לו נדבה ב' זהובים, ולא רצה לקבל ובקש רק רענדיל אדום והתחלתי להתנצל לפניו כאשר אני נוסע לארץ הקדושה ומעט מעות יש לי ואח"כ נעלם ממני וכן הי' ביום ב' ורציתי ליתן לו א' רובל כסף, ולא רצה ואמר רק א' רויט רענדעל הוא רוצה וכן ביום ג', וכאשר ירדתי מהספינה העני ג' ירד מהספינה ואמר לי אשר אין דורש ממני מעות מחמת שהמגיד מטשערנאביל שלח אותו למענכם ולשמרכם על הים.

זקני צפת מספרים על נס קפיצת הדרך שהי' לו, בימים ההם נסיעה כעין זו נמשכה כמה חדשים, וכאן קרה נס להשתוממות כל הנוסעים ששה עשר יום בלבד ארכה הנסיעה, רב החובל קפץ ונשבע: מימי לא קרה לי כדבר הזה והוא יחס זאת לזכות הצדיק הקדוש שנסע עמם.

מרא דארעא דישראל

בשנת תק"ץ לפ"ק הגיע לארץ ישראל וקבע דירתו בעיר צפת, כבר בתחילת ביאתו התחיל להפיח רוח חיים בישוב היהודי בצפת, בני העיר צפת הכירו בימים הראשונים עם ביאתו את האור הגדול שהגיע אליהם, והם קבלוהו עליהם למנהיג של עדת החסידים, אולם היה נערץ ונקדש על כל החוגים והעדות וכולם חדרו למוצא פיו ועל פיו ישק כל דבר כי הכל ידעו אשר רוח ה' בקרבם ואיש אלוקי קדוש הוא.

בימים ההם הי' מצבם של יהודי צפת בני רע, מחד גיסא הי' מצבם דחוק מאוד, הם חיו על כספי חלוקה שהגיעו מחו"ל ע"י השד"רים שהי' נשלחים מדי פעם אבל הקומץ לא השביע אותם ותמיד סבלו חרפת רעב, ומאיך גיסא היו בפחד מתמיד מפני שכניהם הערבים הרוצחים שהפילו פחד אליהם, ויהודי צפת חשו תיכף עם ביאתו הרוחה בלבם, הוא עודדם וחייזקם, והגביר את מסע המשולחים והטיב בכך את מצבם.

ידידות עצומה שררה בינו לבין מנהיג עדת הפרושים ה"ה תלמידו של הגה"א ז"ע הגה"צ ר' ישראל משקלוב ז"ע בעל פאת השולחן, גם הרה"ק ר' שמואל העליר זצ"ל רבה של צפת הכיר בגלותו וקבל מרותו ונתקשר עמו בקשרי ידידות, ר' שמואל הי' בקי בחכמת הרפואה ותמיד שלח הרה"ק מאווריטש אנשים שבאו אליו לצורך רפואה אל ר' שמואל פעל"א בהגיע אליו אחד החולים ששלח הרה"ק מאווריטש, סירב ר' שמואל לרפאותו, באמרו אליו שהחליט להפסיק עסקו בחכמת הרפואה, באשר שהוא מוכרח לעיין בספרי רפואה הכתובים בלשון לע"ז, ואותיות הלועזות מטרידות אותו בעת עמדו בתפילה, החולה הנ"ל

ללכת והמלאכים עמדו בחוץ להמתין עליו, כשביקש לצאת אמר להרה"ק שהמלאכים מחכים עליו בחוץ, ואמר לו הרה"ק שישאר עמו, וכי מי ציוה עליך לצאת...

מורשתו הרוחני

הרה"ק מאווריטש לא השאיר אחריו זש"ק, אולם השאיר אחריו ברכה ספרו הק' "בת עין" שהאירה את עינינו וליבם של ישראל, על הערצתם של גדולי ישראל לספר קדוש זה יש ללמוד מהסכמותיהם של שני האחים הקדושים הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל ז"ע והרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס ז"ע על המהדורה השלישית שנדפסה בזיטאמיר בשנת תרכ"ט, וכך כותב הרה"ק מטשערנאביל: "כי יקרים וחביבים עלי מאוד מאוד תורת דברי קודש של בעל המחבר הזה, כי נוגה למו כמראה אבן הספיר, ואור תורתו זורח, ומאיר לארץ לדרים עליה ברחמים", ומסופר שאותו צדיק היה רגיל לומר תורה בשולחנו הטוהר מתוך שני ספרים בלבד, שלא המה: ספרה"ק "מאור עינים" לזקנינו, וספרה"ק "בת עין" שלא היה מש משולחנו, ומסופר שפע"א הגיע שוטר לבית הרה"ק מטשערנאביל ז"ע ולקח את הספר משום שהיה מודפס בלא רשיון הצנזור, וחסף הרה"ק את הספר מידו ונתנו לאחד שברח עם זה, ולנכרי נתן כמה מטבעות לשחדו ושלחו, כמו כן מדגיש הרה"ק מטשערקאס ז"ע בהסכמתו וז"ל: "כבר נודע בשער' החסיד את חבת ספר הקדוש בת עין, מאת הרב הק' והטהור החסיד המפורסם איש אלקים מרנא ורנבא קקש"ת מו"ה ר' אברהם דוב צוקללה"ה".

נוסף על הערצתם של הצדיקים הללו שהכירו אותו מקרוב, מפליא ביותר העובדא אודות הרה"ק בעל תפארת שלמה מראדאמסק ז"ע שציוה לתת י"ש ומיני מגדנות וכולם שתו לחיים כמו על שמחה, בשעה שהשיג את הספר, וכשראה את תמהונם של חסידיו גילה להם: כי מחבר הספר הזה היה צדיק גדול ונורא פון די פאראצייטישע יודן, ותמיד היה חשקי לנסוע אליו ולהכירו, אך מחמת מרחק המקום לא נסעתיו אליו, ונפטר בלא בנים ר"ל, והוסיף: כי בנו הרה"ק ר' אברהם ישכר בער, בעל "חסד לאברהם" מראדאמסק נקרא על שמו.

ברעידת האדמה ועיה"ק צפת נחרבה ונהפכו ונהרסו כל הבתים וכל הבתי כנסיות, ורבים מאחבי" ניספו רח"ל, הרה"ק מאווריטש עשה אז גדולות ונצורות לשקם את העיר מחורבנה ולחזק נשברי לב.

נודע ומפורסם כי בשעת רעידת האדמה בשעה שהתחיל הרעש הי' הרה"ק מאווריטש בשעת תפילת מנחה, ומתפללי בית המדרש רצו לברוח החוצה, כי כותלי בית הכנסת מעדו וכמעט שנפלו והרה"ק מאווריטש הזהיר בהם שאף אחד לא יצא החוצה, וכי כולם יתקרבו אליו, כל המתפללים הצטופפו מיד אל הרב מאווריטש חצי ביהכנ"ס נהרס, ואולם אותו החצי שבו נמצא הרה"ק מאווריטש והמתפללים, נשאר עומד וגם הכיפה נשאר עומד תלוי' כמעט באויר, זכותו הגדולה הגינה על כל אלו שהיו עמו, ועד היום ניכר הדבר בבית מדרשו, כאשר חלק מביהמ"ד נראה כבנוי מחדש ואילו החלק השני נותר עוד מאז ללא שינוי ויהי לנס.

לזכר אותו נס נחקה בבית מדרשו מצבת אבן עליה נכתב: "מה נורא המקום הזה, בית מדרש ר' אברהם דוב האדמ"ר מאברייטץ זצ"ל שחזה על הרעש הגדול על צפת תובב"א בתקצ"ז ובזכותו הגדולה ניצל חצי בית המדרש מחורבן, והאדמ"ר ותלמידו שרדו בחיים".

מפני הרעה נאסף הצדיק

בחודש כסלו שנת תר"א שררה מגיפה נוראה בתוך העיר צפת, והפילה חללים רבים רח"ל, וגם הרה"ק מאווריטש נתפס במחלה זו, והתאבק כמה ימים עם החיים, והבטיח לבני העיר, כי הוא הקרבן האחרון במגיפה הזאת ואחריו לא תהי' עוד מגיפה בעיר זו, ואכן כך הוה, עם פטירתו ביום י"ב כסלו שנת תר"א בהשיבו נשמתו הזכה ליוצרו נעצרה במגיפה.

נטמן בביה"ח בצפת במערה אשר ספונים בו הרה"ק בעל ערבי נחל, והרה"ק ר' ארי' לייב מחאלטישיסק ז"ע.

גדולים צדיקים במיתותן

אחד מאנשי שלמו ר' משה לייב ש"ב בטבריא היה מבשל בכל ראש חודש בתשיל בשר ונוטלו אל רבו הק', ובהיותו גבור היה הולך רגלי מטבריא לצפת במשך כשש

שעות, לאחר שנפטר ר' משה לייב נתראה בחלום הלילה לאחד מידידיו וסיפר מה שהיה עמו, שכשנטלוהו לבית דין של מעלה דנוהו שימסר למלאכי חבלה למשך זמן, וכשהגיע ראש חודש ביקש שרוצה לקיים מנהגו ללכת אצל רבו הק' ולא נתנו לו ללכת, וטען לפניהם שמימו לא החסיר סעודת ראש חודש אצל רבו, ובדקו את הדבר וכשנוכחו שאכן כך הוא, הרשו לו

נורא עני חיים ד'סאטמאר ב"ב

שמח זבולון בעאתך

רכשו לעצמיכם זכות לימוד התורה

בשותפות "יששכר זבולון"

למען החזקת מבצר התורה של קהילתינו הק'

**במגבית השנתית מוצש"ק פרשת ויצא
באולם שמח תשמח רח' קדושת יו"ט 8 ב"ב**

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמשי זכו בכוחות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאיו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על שחרת הקודש

פרשת ויצא

מו"ה יעקב הערש פערל הי"ו
 המלמדים: הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א
 והר"ר עזרא בנעט שליט"א

מו"ה בערל גלאנץ הי"ו
 המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
 והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

מוה"ר ראובן גלאנץ הי"ו
 המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מו"ה דוד עקשטיין הי"ו
 המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

הרב שמואל ארי בראך שליט"א
 המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מו"ה אפרים שמואל פערלמאן הי"ו
 המלמדים: הר"ר יעקב מאיר ראזענבערג שליט"א
 והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מו"ה יעקב שווארטץ הי"ו
 המלמד: הר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

מוה"ר ראובן אליעזר שווארטץ הי"ו
 המלמדים: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א
 והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מו"ה אברהם יוסף אקערמאן הי"ו
 המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

מוה"ר יואל שטערן הי"ו
 המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה יואל מיטעלמאן ני"ו
 המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה ליפא זאב לאנדא הי"ו
 המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה רפאל סערעדא ני"ו
 המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה יואל אייגנער הי"ו
 המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה מאיר זאב מענדלאוויטש ני"ו
 המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה בעילוב שם הי"ו
 המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברון שליט"א

מוה"ר הערשל מיטעלמאן הי"ו
 המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

הרב שמואל ארי בראך שליט"א
 המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייה". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עלינו
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולותן

לילות החורף - הכנה לחנוכה

היית בראש השנה, ואמר בצאנו, יום הכיפורים - בצאנו, רוב השנה - בצאנו, ואמר לו הרה"ק א"ב תספר לי על חנוכה, וסיפר לו ר' משה שאצל מרן הק' מצאנו ז"ע מיד ממוצאי סוכות היה מתחיל להתכונן לחנוכה, והיה מדבר על חנוכה, ולומד את כל הגמרות וההלכות וספרי קדמונים וקבלה וספרי חסידות על חנוכה, וכשהגיע להדלקת הנרות לאחר שדיבר כל כך מתנוכה ועשה כל כך הרבה הכנות על חנוכה היה יושב שש שעות ליד הנרות, כל סיפר להרה"ק ר' מנחם מענדל מוויזניץ ז"ע ואמר לו הרה"ק אתה חושב שכוה רבי כמו שאתה ראת לא היה עוד, הנה אצל חותני הרה"ק מרוזין ז"ע היה המנהג שכל יום היו צריכים לספר לו סיפור על הרה"ק מבארדיטשוב ז"ע ויום אחד סיפר לו אחד סיפור מהרה"ק מבארדיטשוב בדיוק כמו שאתה מספר על הרה"ק מצאנו, שגם הוא למד והכין את עצמו כל כך על חנוכה, רק הבל אחד יש שהרה"ק מבארדיטשוב ישב שישב שבע שעות ליד הנרות, שעה יותר מהרה"ק מצאנו. (דברי תורה)

בשלושים יום שקודם לחנוכה היה בעל אמרי יוסף ז"ע מפריש בכל יום איזה סכום לחלק בחנוכה (הקדמת חקל יצחק)

כפי שהאדם עושה הכנה מקודם חנוכה לקבל הקדושה המתגלה עתה כה, וכפיהו יהיה השראת השכינה הקדושה עליו, וזהו חנינו כ"ה שחניית והשראת השכינה הקדושה שנקראת כה, יהיה לערך ההכנה של האדם וכה תהיה השראת השכינה עליו אם מעט ואם הרבה. (באר משה)

אנו אומרים וקבעו שמונת ימי חנוכה, כי מבואר בשם האר"י ז"ל כי בכל שנה האור בא מבחינת הוד ע"י נצח, ובחנוכה בא האור מהוד בעצמותה, ולא ע"י נצח, הכוונה כי נצח רמו על ניצוח היצירה, ומזה בא האור מהוד, ובחנוכה בא האור מהוד בעצם, והנה הקדושה משבת הטא בקביעות כמו שאמר חז"ל שבת קביעא וקיימא, אבל שלש רגלים הוא כפי הקדושה מישראל, ולכך אנו אומרים ביו"ט מקדש ישראל והזמנים כי קדושת הזמנים הוא כפי ההכנה והקדושה מבני ישראל, ובחנוכה אנו אומרים וקבעו שמונת ימי חנוכה שהוא בקביעות אפילו אם אין האדם מכין עצמו כפי אשר צריך להכין עצמו לאור הקדוש הזה. (חסד לאברהם)

החדשים של ימי החורף מאירים יותר בצירופם בשמי מעלה, והוא ע"ז שבלילות הארוכות שבהן, ישראל עוסקין בתורה בלילה ובאשמורת הבוקר. (הרה"ק מרימינוב ז"ע)

הגה"ק הרבי ר' מנחם מענדל מרימינוב ז"ע היה מכנה את לילות הקיץ בשם "כשר"ע לעכט" (נרות כשרים), משום שכדי להיות ער בלילי חורף היו מדליקים נרות הנעשים מחלב, שהם טריפה, אבל בקיץ הימים ארוכים וא"צ לנרות, ע"כ קראו את אור היום בשם "נרות כשרים". (י"ג אורות)

אמר הרה"ק רבי הירש מוידניטשוב בעל ה"עטרת צבי" ז"ע, שלילות החורף יש להם קדושת חול המועד, וכאשר האדם עוסק בתורה בלילות החורף הארוכים וזכה להרגיש בהם קדושת חול המועד. (הגה"ק מהרי"ד מבעלזא ז"ע)

אמר הגה"ק מהר"ש מקאמינקא ז"ע: לאחר סוכות בבוא החורף הגדול, כשנזכרים ומתבוננים שעתה הולך ומתקרב חורף ארוך כזה, ואנו נמצאים בתוקף חשכת הגלות, ואין לנו ימים קדושים ונעלים שנוכל להתחזק בהם ולהתחמם לאורם עד ימי הפסח, אזי רעה תאחזנו שלא נפול חלילה ברשת העצבות ומכמורת היאוש רח"ל, וצריך רחמים מרובים לעבור ימים אלו בשלום, לכן ריחם עלינו בעל הרחמים והדליק לנו באמצע החורף נר קטן (הכוונה על נרות חנוכה) המזהיר לכאן ולכאן, ומאיר לנו את הדרך בימים הקודמים לו ובחצי החורף אשר לאחרי, ונותן לנו כח ותעצומות להתחזק מעמד עד ימי החג. (אוהב שלום)

כבר במוצאי שמחת תורה היה הרה"ק מצאנו ז"ע מעיין בסידור של משנת חסידים מעניני חנוכה. (דרכי חיים)

הרה"ח ר' משה'לי קאנער ז"ל היה חסיד צאנו והיה חתן אחותו של הרה"ק ר' מנחם מענדל מוויזניץ ז"ע בעל צמח צדיק ובמשפחתו רצו שיסע גם פעם לוויזניץ אל דודו אלא דלא יצא לו זמן מתי לנסוע לשם כי תמיד היה נמצא בצאנו, ובפחת בימים טובים, וכן קבעו רוב השנה ישב בצאנו, פעם אחת יצא לו איזה הזדמנות ליסע ונסע לוויזניץ והרה"ק שאל אותו על צאנו, מה יש לו לספר מצאנו, אבל הוא לא השיב כלום, ואמר ר"מ קאנער, שבדרך כלל אפילו על שבת אחד בצאנו הוא היה יכול לספר לילות שלמים, אך כאן ששאל אותו בכללות מה יש לו לספר מצאנו לא ידע ממה להתחיל לספר לו, ורק כשאמר לו אחר כך ממה לספר לו אז מיד סיפר לו כדלהלן, ושאל אותו הרה"ק היכן

לע"ג הרה"ח ר' ישראל טרענער ז"ל

ב"ר יעקב אר"י הכהן ז"ל
גלב"ע כ"א השון תשס"ו לפ"ק

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — מז — בלתי מוגה

מוצש"ק פרשת תולדות תשס"ט לפ"ק

חלק מתוך שיחת תנחומין בקעניעדי עירפארט

עם כ"ק אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א

ומחתנו הגה"צ מוואלאווע שליט"א

טרם נסיעתם לארה"ק אחרי הרצח הנורא על חתנו-בנו תרה"צ ר' ארי' לייבוש מייטלבוים ז"ל הי"ד בעיר מומבנעי אינדיע

רבינו: דער ראפשיצער רב האט געזאגט אז ער האט געזעהן דעם רבי'ן פון לובלין, ווען עס איז אים אוועק א קינד ל"ע, און ער האט געדאווענט מיטן טלית אן די תפילין, דעם ערשטן טאג. האט ער געזאגט אז ער האט געזעהן דעם רבי'ן דאווענען, און ס'האט זיך איהם געדאכט אז עס איז יום טוב...

האדמו"ר מתוא"י: יא, דאס איז אוודאי געווען דעם ערשטן טאג.

רבינו: יא, ווייל יו"ט דאווענט מען דאך אויך מיט א טלית אן די תפילין.

דער הייליגער דברי חיים האט ל"ע פארלוירן מערערע קינדער בחייו, אויסער רבי מאיר נתן. ער האט אויך געהאט א פארהייראטע מאכטער וואס איז נפטר געווארן. ער האט אמאל געזאגט אין אזא צייט "א מענטש כאפט אמאל א קלאפ, מ'דרייט זיך אויס און מ'קוקט ווער עס האט

בתחילה הגיע לשם האדמו"ר מתוא"י שליט"א (ששהה בארה"ב לטובת הצלת המוסדות הק' שלו בא"י ומחמת האסון הוכרח לחזור לא"י) **האדמו"ר מתולדות אברהם יצחק:** דער רבי ר' הערש האט ל"ע פארלוירן עטליכע קינדער בחייו (עיי דברים טראים בס' באתר המים מה שאמר אז זכה שאמר הגאון בעל הישועות יעקב על זה, עיי"ש).

רבינו: דער דברי חיים האט אויך פארלוירן קינדער בחייו (עיי בס' מקור חיים אות שכ"ג שמוזווג שלישי נסתלק להרה"ק מוצאנו ששה ילדים רח"ל).

האדמו"ר מתולדות אברהם יצחק: אויך עטליכע קינדער?

רבינו: יא, אסאך קינדער האט ער געבען פארלוירן. ער האט געהאט א זוהן לייבוש, וואס איז נפטר געווארן יונגערהייט.

אין חמדה גנוזה (ח"ב דף צ"ו) ברענגט ער, אז עס איז פארן הייליגן דברי חיים אוועק דריי קינדער אין א קורצע תקופה, ער האט געהייסן צוואמען רופן די שמאט צו זאגן א דרשה, און ער האט געזאגט א דרשה וועגן שייטלען.

ער האט געהאלטן אז דאס איז ווייל ער האט נישט גענוג לוחם געווען קעגן דעם.¹

(ח"ב י"ד סמן ג"ט) וכו'... וכאב מאד לאא"ז שעוברים בכל יום על עשה של ואבדיל אתכם מן העמים (ויקרא כ ב'), וגם על לא תעשה שלא לא תלכו בחקות הגוי (ויקרא כ ב'), וכתב מכתבים וכו'... אח"כ היה מעשה שנפטר אצלו ג' מילדיו שהיה לו מאשתו בת רבי צבי (מסארג) ז"ל, כי עד אז היה לו ממנה ד' ילדים ואז נשארה רק בתו נחמה תחי', אז אמר שברצונו לעשות להם הספד, והלך לכיכב"ג ועשה הספד עליהם, ובתוך ההספד אמר שכל זה בא לו מחמת שמהריש על אסורים הנ"ל, ואמר אא"ז שעל דברים אלו אחו"ל (שבת קה) היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך ועבוד עבודה זרה, לזאת מוכרח לצעוק ולצאת נגד זה בכל כוחו.

¹ וזה לשונו בספר חמדה גנוזה: בשנים ההם התחילו קצת נשים ללבוש בשייטלעך, אשר אא"ז היה אומר שהוא אסור על פי דין ואין שום חילוק בין פאה נכרית לשערות עצמן, וכמו שנדפס בשו"ת דברי חיים

געגעבן דעם קלאפ, זעהט מען אז דאס איז א גוטער פריינד, גיט מען א שמייכל"...

ווען דער טאטע ז"ל איז געווען מנחם אבל זיין ביי ר' דוד הויער (ה"ה מראשי קהלתינו הק' לאוי"ש, מתלמידי מרן הברך משה זללה"ה מעיר זענטא), ער האט דאך ל"ע פארלוירן א זון (הרה"ה ר' אברהם יצחק ע"ה, בחודש אלול תשס"א לפ"ק) האט דער טאטע דערציילט די מעשה, און ער האט איהם געזאגט "און יעצט גיב א שמייכל"...

הרב דקהלתינו וויליאמסבורג: עס איז געווען ביי איינע פון די קינדער פונעם דברי חיים איז נפטר געווארן, ביי די לוי' האט דער דברי חיים זייער געוויינט שלא כדרכו, האט רבי אליעזר'ל דזיקובער געזאגט אז אויב דער דברי חיים וויינט שוין, איז א סימן אז מ'זועט שוין נישט שמייסן...

רבינו: ווען איינמאל איז איינער פון די קינדער נישט געזונט געווען, און די גאנצע משפחה איז אריינגעקומען און מען האט זייער פארפירט און געוויינט, דעמאלטס האט ער זיך אנגערופן "ווילט עמס זאגן אז דער באשעפער דער בעל הרחמים ווייסט נישט וואס פאר מיר איז גוט?"

האדמו"ר מתוא"י: דער דברי חיים האט אזוי געזאגט... **רבינו:** דער שינאווער רב ז"ל האט פארלוירן א זון, רבי נפתלי, ער איז געווען לעילא ולעילא.

אדמו"ר מתוא"י: דער אילה שלוחה (הוא הספר מחידוש הגה"ק ר' נפתלי ז"ע שאבוי הק' הוציאו לאור לאחר פטירתו וכותב שם דברים מפלגים על נשמת בנו).

רבינו: האט דער שינאווער רב געזאגט - ער איז געווען אזוי צוטראגן דערפון, ס'האט אים געשטערט פון עבדות ה', ער האט נישט געקענט לערנען, ער האט נישט געקענט דאווענען - "איך האב געבעטן פונעם באשעפער אז איך זאל פארנעסן דערפון... דער אייבערשטער האט מיר נאכגעגעבן, און כ'האב פארגעסן".

ער איז אוועק כ"א כסלו. **האדמו"ר מתוא"י:** ער האט געשפירט אז א טאטע דארף האבן עקסטערע כוחות דאס צו קענען דערהייבן.

הרב דקהלתינו וויליאמסבורג: דער שינאווער רב האט דאך געהאט א זון, דער ציעשנובער רב, האט ער געזאגט אז ער שפירט אז מ'האט ממלא געווען דעם חסרון פון רבי נפתלי, מיטן ציעשנובער רב.

האדמו"ר מתוא"י: דער ציעשנובער רב איז געבוירן שפעטער?

הרב דקהלתינו וויליאמסבורג: יא. דער ציעשנובער רב איז אויך אוועק יונג, ער האט געלעבט 44 יאר, און רבי נפתלי האט געלעבט 26 יאר, אינאיינעם איז דאס זיבעציג יאר. ער האט משלים געווען די לעבן פון רבי נפתלי.

האדמו"ר מתוא"י שליט"א: דיבר מענין חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטוב (ברכות נד), ועוד.

רבינו: חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטוב, אז ס'איז שטייט חייב, מיינט עס אז עס איז טאקע א חיוב.

הרב דקהלתינו וויליאמסבורג: כ'האב געהערט פונעם זיידן דער ברך משה, אז ווען ס'האט פאסירט דער אומגליק ביים פעטער דער רבי ז"ל דער דברי יואל, ווען ער איז געזעסן שבעה ל"ע נאך די טאכטער (הרבנית ח' רויזא ע"ה) האט ער זיך זייער שווער געקענט טרייסטן, עס איז דאך געווען די לעצטע טאכטער. ווען דער זיידע איז אריבערגעגאנגען מנחם אבל זיין, און ער האט געזעהן ווי ער קען זיך נישט טרייסטן, האט ער איהם געזאגט אז דער רבי ר' הערש האט ל"ע פארלוירן 17 קינדער בחייו, און ער האט זיך דאך מחזק געווען.

האט זיך דער ז"ל רבי אנגעכאפט די בארד און געזאגט "מיך מדמה זיין צום רבי'ן ר' הערש?".

*

כאן הגיע הגה"צ מוואלאווע שליט"א

אב"ד וואלאווע: איך האב דאס געשפירט פון די ערשטע מינוט, ווען איך האב דאס געהערט באשטעטיגט אז ער איז דארט האב איך געזאגט "פון אזעלכע חיות איז נאך א מענטש נישט ארויס לעבעדיג, נישט אין ארץ ישראל, און נישט ערנעץ אנדערש, נאר וואס דען? ווילאנג מ'ווייסט נישט דארף מען מתפלל זיין".

רבינו: ס'איז דא א חזקה, עפ"י הלכה איז דא א חזקת חיים ביז די לעצטע מינוט.

אב"ד וואלאווע: א גוי אויב ער זאגט אז יענער לעבט נישט איז ער נישט מוציא פון די חזקה, א איד קען מוציא זיין...

רבינו: לבי אומר לי אז זיי זענען געבעך אומגעקומען אין די ערשטע מינוט...

אב"ד וואלאווע: איך האב איין קשיא אויף דעם, זיי האבן זיך איינגעקויפט עסן אינעם האטעל, זיי האבן זיך דאך געגרייט אויף די פרשה חדשים לאנג, אויב האבן זיי געוואלט תיכף הרגענען די מענטשן וואס האבן זיי דאס געדארפט? וואס האבן זיי געמיינט? אז זיי וועלן דארט אפויצן חדשים! אויב האבן זיי געוואלט פארהאנדלען וואס האבן זיי געדארפט עסן אויף דריי חדשים! איך גלייב נישט אז מ'זעט אמאל וויסן דעם אמת.

רבינו: זיי זענען געקומען אויף רציחה... זיי זענען געקומען ווי רוצחים!

אב"ד וואלאווע: דאס השתלשלות איז געווען אן השתלשלות וואס דער באשעפער האט געפירט.

רבינו: איך האב געזאגט פאר ר' ברוך (כנו של הגה"צ אב"ד וואלאווע, והתן של רבינו שליט"א) מיר זענען דאך אייניקלעך פון רבי שמואל גארליצער ז"ל (הגה"ק רבי יעקב זקל מוואלאווע זצ"ל בעל הטיב אטיב היה בן הרה"ק רבי שמואל מנארליין זצ"ל בן מרן הגה"ק רבי אלעזר ניסן זי"ע, והתן דודו מרן הגה"ק בעל ייטב לב זצ"ל, גלבע"ט מ' מרחשון תרמ"ט), ער ליגט אין קראקא, אויף זיין מציבה שטייט 'רגלוהי דבר נש אינון ערביין ליה' (כפי לשון הגמ' במס' סוכה דף נג: רגלוהי דבר אנשי אינון ערביין ביה לאתר דמתבכיי תמן מובלין יתיה, כיו האי נפטר כאשר שבת בעיר קראקא, ושם מנוחת כבודו, והרתו בן על מצבתו ז"ל 'האב"ד גארליין והוא שפט את ישראל שלשה ושלושים שנה בעיר ההוא ובתבונות כפיו ינחם ורגלוהי דבר איניש וכו').

*

כאן הגיע כ"ק אדמו"ר מסוליצא שליט"א

(ה"ח הגאון הצדיק בקש"ת מוה"ר שמואל שמעלקא רובין שליט"א אבד"ק סוליצא בפאר-ראקאוועי נ"י. הותנו של הגה"צ אב"ד וואלאווע שליט"א, וזקיננו של הנפטר ז"ל)

אב"ד וואלאווע התאנח ואמר: וואס זאלן מיר זאגן? **האדמו"ר מסוליצא:** מה נאמר ומה נדבר, וואס איז שייך צו זאגן?

אב"ד וואלאווע: צוויי קרבנות האב איך געברענגט... איך האב דארט געברענגט צוויי קרבנות, נישט איינעם... ושיבה את מעלת הנפטר ר' בן ציון קרומאן ע"ה הי"ד: דער צווייטער יונגערמאן איז געווען אן איידעלער אינגערמאן פון בת ים, ער האט געהאט אונטערגעשריבן פארן חבר ערבות, איך האב אים געפרעגט "פארוואס שרייבסטו אונטער, דו ווייסט נישט וואס דו שרייבסט?" זאגט ער אז

ער האט נישט געקענט מעיז פנים זיין פארן בעסטן חבר. עס איז געווען א מעשה מיט אלפים אין קרעדיט קארדס, וואס ער האט למעשה געדארפט באצאלן. ער האט זיך געבעך אזוי שווער זיך געמוטשעט וועגן דעם...

איך קען נישט טראכטן... איך האב זיי געשיקט... צוויי קרבנות...

אחד הנכבחים: ער איז אהין געגאנגען דאווענען מעריב?

הגה"צ מוואלאווע: דער טרעוול אגענט האט גערעדט צו אים דאס לעצטע, ער האט געוואלט מוישן דעם טיקעט, זיי האבן באמת נישט געדארפט צו זיין דארט, נישט דאס איז געווען זייער סקעדזשועל, זיי האבן געדארפט דורכפארן מומבעי און פארן ווייטער קיין ארץ ישראל דאנערשטאג, זיי זענען פארטיג געווארן פריער, ס'איז נישטא קיין עראפלאן מיטוואך, האט ער געטראכט וואס זאל ער טון, ער גייט צווישן אידן, ס'איז אפילו געווען א מדובר צו גיין אין יענע האטעל וואס זיי האבן איינגענומען, ווייל יענער האטעל איז דער נאנטסטער צום ביהמ"ד.

מען דרייט זיך דארט טאג און נאכט, צי ס'איז פון טיילאנד, צי ס'איז פון בענגקאק, צי ס'איז פון טשיינע, ס'איז דאס איינציגסטע פלאץ וואו מען קען האבן מנין דארט, נישט נאר זיי, אויך היימישע אידן דרייען זיך דארט, ס'איז נישטא א שבת וואס איז נישטא דארט א מנין צוויי פון היימישע אידן סוחרים מיט שמריימלעך.

וביקש הגה"צ מוואלאווע מרבינו: ס'איז מעגליך אפשר צו רעדן פרייוואט?

והלך רבינו עמו לפינה מיוחדת ודברו ביניהם זמן רב.

אח"כ נפרד רבינו ממנו: דער אייבערשטער זאל העלפן מיזאל פארן נאר אויף שמחות.

הרב"ג הרה"ג ר' ברוך: כזויים נישט צי מיר מעגן יעצט געבן די האנט צום געזעגענען...

רבינו: א אבל איז אכור בשאילת שלום, געבן די האנט איז א ענין פון שאילת שלום.

אב"ד וואלאווע: ביי א אונג איז אויך די הלכה אזוי?

רבינו: א אונג איז לייכטער פון א אבל. א אונג קען גיין מיט שיד וכדומה (עיי"ט פ' ש"א ס"ה). לגבי שאילת שלום איז אויך דא וואס זאגן אז עס איז מותר (עיי"ט שיטת המחבר שם ס"ה, אמנם הרמ"א שם החמיר עיי"ש).

אב"ד וואלאווע: א אונג איז פטור פון אסאך מצוות מער ווי אן אבל.

רבינו: א אונג איז מאקע פטור פון מצוות, אבער הלכות אבילות איז נאכנישט דא, נאר לגבי עסן בשר ויין איז אן אונג אויך אסור (עי"ס' שמי"א ס"א).

הרב"ג הרה"ג ר' ברוך: יא, איך האב געזעהן דעם מחבר. מ'האט אונז גע'פסקעט אז מען טאר נישט לערנען (וכפי שכתב הרעקיא בס"י שמי"א ס"ה, וכן הוא במג"א ס"י תקמ"ח סק"ח), האב איך במשך דעם שבת געקוקט הלכות אנינות, דעם מחבר מיט באר היטב.

רבינו: לויט די דעות אז עס איז נאך נישטא דא דער דין אבילות, האט מען נאך געמעגט לערנען, ווייל עס איז נאך נישט דא קיין דין אבילות.

בכלל, שבת איז דאך נישטא קיין אנינות, (עי"ס' שמי"א ס"א דבשבת וי"ט אוכל בשר ושותה יין ומברך וחיוב בכל המצוות, עיי"ש), די שאלה איז לגבי לימוד התורה שבת. (עי"ס' דגול מרבכה י"ד ס"י שמי"א. בגדי ישע או"ח ס"י תקמ"ח, דכיון דאין אנינות הלא עליו אין איסור גם בדברי תורה, ועי' שיע"ת ס"י תקצ"ו סק"ה בשם ח"צ, ועי' מטה אפרים ס"י תקצ"ו ס"ז, עיי"ש).

הרב"ג הרה"ג ר' ברוך: מיר האבן געפרעגט א שאלה בנוגע די הלכה וועגן עולה זיין, וועגן לערנען, און מ'האט אונז אזוי גע'פסקעט.

רבינו: ווער ס'איז עולה יעדע וואך מעג עולה זיין דעם שבת אויך (וכמבואר בס"י ת' ס"א).

אנינות האט בכלל א אנדערע דין ווי אבילות (עי"ס' שו"ר ריש ס"י שצ"ח דאנינות לחוד ואבילות לחוד, עיי"ש).

הרב דקהלתינו וויליאמסבורג: דער מאמע (כ"ק רבינו שליט"א) אין געגאנגען אין מקוה פאר די לוי' פון מיין שוויגער ע"ה (הרבנית ח"י ע"ה).

רבינו: יא, מ'מעג גיין בצנעה.

הרב דקהלתינו וויליאמסבורג: דער מאמע איז מאקע געווען יענע נאכט ביי מיר אין שטוב, און אינדערפרי איז דער מאמע געגאנגען דארט אין מקוה, א פריוואטע מקוה.

די אייניקלעך פון ר' משה יוסף דער איהעלער רב, דער זון פונעם ייטב לב, פארציילן אז ער איז אויך געגאנגען אין מקוה אין די שבעה נאך די פטירה פון ייטב לב.

רבינו: דער מאמע ז"ל איז אויך געגאנגען אין מקוה אינדערפרי פאר די לוי'.

אויך ווען ער איז געזעסן שבעה אין געגאנגען אין מקוה פרייטאג צו נאכטס נאך מנחה (עי"ס' במשמרת שלום (קאידנאו) ס"י כ"ח ס"ג הדמתים מקפידים אם נתמעט על ידם כבוד ועונג שבת, ועי' בנשמע גבריאל הלכות אבילות ח"א פ"ד סק"א שהביא בשם כ"ק רבינו הברך משה זצ"ל שכן היה מנהג החסידים, עיי"ש). די וועלט גייט נישט.

אב"ד וואלאווע: איך געדענק ווען מיין מאמע ז"ל (הגה"צ קש"ת ר' חנני יו"ט ליפא מייטלבוים זצ"ל אבד"ק נירבאמור זצ"ל, ומח"ס שר"ת לבושי יו"ט) איז נפטר געווארן זענען מיר געגאנגען אין מקוה די לעצטע מאג.

הרב דקהלתינו וויליאמסבורג: דער פאפאער רב ז"ל נאך די לוי' פון זיין מאמע דער ויגד יעקב, איז ער געגאנגען אין מקוה.

רבינו: נאך די לוי' איז דאך שוין דא דיני אבילות.

הוצאת הגליון בשבוע זו נתנדב

לעי"נ האשה החשובה

מרת **ח"י דינה ב"ר אליעזר ע"ה**

נלב"ע י"ב כסלו תשס"ח לפ"ק

***

הונצת ע"י בעלה ידידינו הרבני הנכבד והמפואר

הרה"ח ר' אהרן הערש בערקאוויטש שליט"א

ובניו החשובים שיחיו

מתוך שיחה בהלכה עם הגאון הגדול רבי שלום אליקים געציל בערקאוויטש שליט"א דומ"ץ ק"ק קרית יואל יצ"ו

במסיבת שבע ברכות לכתו תחי' עב"ג החתן הרב נפתלי צבי שנעעבאלג שליט"א
בן הרב הגאון רבי יוסף דוד שנעעבאלג שליט"א ראה"כ דברי יואל בארא פארק יצ"ו

ז' במרחשוון, דאס איז נישט קיין מוהיבי תיני, דאס שאדט פאר די שמונה עשרה מדין הפסק בתפלה.

דומ"ץ שליט"א: אויב מ'זאגט יעלה ויבא אינמיטן יאר איז דא צוויי דעות אין שולחן ערוך (עי' או"ח סי' ק"ח סי"ב ובג"כ שם אס נחשב כהפסקה בדיעבד).

הרה"צ ר' יוסף דוד שנעעבאלג: לכאורה ביי שומע תפלה שאדט עס זיכער נישט. ביי שומע תפלה מעג מען זאגן וואס מען וויל?

רבינו: אויב מען דארף נישט צו זאגן זתן טל ומטר' שאדט עס יא.

אויב ס'איז נישט קיין תקנת חכמים צו זאגן טאר מען ביי 'שומע תפילה' אויך נישט זאגן זתן טל ומטר. ביי שומע תפילה מעג מען טאקע אלעס בעטן זיינע אייגענע צרכים, פאר פרנסה און אנדערע זאכן, אבער נישט א סימן קללה. (ועיי' עוד בכ"ש השי"ך מובא במג"א סי' קי"ז וד"ל מיהו קבלתי דיש להזהר שלא לשאול גשמים כלל שלא בזמן שתקנו חכמים אפילו בשומע תפילה).

רבינו פנה להאברך ה"ר' יחיאל מיכל הי"ו מבני ברק בנו של הדומ"ץ שליט"א (חתן הרה"צ ר' משה מנחם כהנא שליט"א מספינקא): דו האסט א פארקערטע שאלה (מכיון שהוא דר באר"י ובא לחור').

ר"מ: איך האב שוין אנגעהויבן צו זאגן זתן טל ומטר א טאג פארן קומען קיין אמעריקע.

דומ"ץ שליט"א: אויב מען האט שוין אנגעהויבן אזוי צו זאגן, מוז מען שוין ווייטער זאגן (וכפי שהכריעו הפוסקים על פי מה שכתב השע"ת סק"ה בשם הברכי יוסף סק"ה שכיון שהתחיל שוב לא יפסיק שלא יהא כחוכא וטלולא).

רבינו: אין סאזט אמעריקא, און אין אויסטראליע, דארט איז פארקערט יעצט איז דארט זומער, זיי האבן יעדעס יאר די שאלה. צי זאלן זיי זאגן דארט זתן טל ומטר (עיי' בתורת חיים להמרח"ש ח"ג סי' ז', ובישועות יעקב סימן קי"ז סק"ב, ועיי' מה שכ' בזה בשו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' קע"א, ועיי"ש שמביא הוראת רביה"ק ז"ע

השיחה נמשכה אודות אמירת 'זתן טל ומטר' לבן הו"ל הנמצא באר"י באלו הימים, שבאר"י כבר אומרים זתן טל ומטר ובהו"ל אומרים עדיין זתן ברכה.

דומ"ץ שליט"א: מ'זאל זאגן זתן טל ומטר' ביי שומע תפלה.

רבינו: איך האב נישט געדאווענט פארן עמוד ווען איך בין געווען אין ארץ ישראל.

צו זאגן ביי שומע תפלה אויב מ'דארף נישט צו זאגן, שאדט דאס אויב מען זאגט דאס עס יא.

דומ"ץ שליט"א: די ארץ ישראל'דיגע אידן זאגן אז דער רבי ז"ל האט געזאגט פאר די ארץ ישראל אידן וואס געפינען זיך דא אז זיי זאלן זאגן ביי שומע תפלה דאס איז געווען זיין הכרעה (עי"פ המבואר בסי' קי"ז סי"ג דיהודים הצריכים לגשמים בימות הקיץ יאמרנו בשומע תפלה).

רבינו: ווען איך בין געווען דאס פאריגע מאל אין ארץ ישראל, האב איך געדארפט דאווענען פארן עמוד (בהיותו בשנת האבל לפטירת מרן רבינו זצ"ל), האב איך געדאוונט פארן עמוד און געזאגט ביי די הויכע שמונה עשרה זתן טל ומטר...

דומ"ץ שליט"א: יא, דאס איז דאך א ברכי יוסף (סימן קי"ז סק"ה) אז ווען מען איז מוציא דעם ציבור זאגט מען אזוי ווי דער ציבור זאגט...

רבינו: אבער יעצט דארף איך דאך נישט דאווענען פארן עמוד.

דומ"ץ שליט"א: דער רבי האט יעצט טאקע נישט געדאווענט אין ארץ ישראל מנחה ערב שבת?
רבינו: ניין.

דאס איז א אינטערסאנטער פראבלעם, ווייל אז מען דארף נישט זאגן טאר מען דאך נישט זאגן, עס שאדט דאך אויב מ'זאגט יא (עיי' סימן קי"ז סי"ג דאס שאל מטר בימות החמה מחזירין אותו, וכמבואר במס' תענית דף ג' ע"ב דגשמים בימות החמה הם קללה, ועיי' רש"י שם, ועיי' משנה בהרה"ס קי"ז סק"ג אס דין זה הוא גם בהוכיז גשמים לאחר

שיזכירו שאלת גשמים בשומע תפלה, ועי' בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' כ"א),
ובשו"ת בצל החכמה (ח"ו סי' פ"א), ובתשובות והנהגות (ח"א סי' צ"ה).

*

דומ"ץ שליט"א: ס'איו יעצט נולד געווארן ביי איינעם
נאכאמאל די שאלה – וואס כ'האב שוין גערעדט מיטן רבי'ן
דערוועגן ווען ס'איז געווען די שאלה על הפרק – איבערן
זאגן די ברכה אחריתא פון שבע ברכות "אשר ברא" ווען
ס'איז נישטא קיין מנין.

ס'איז דא א מחלוקת הראשונים (עי' כתובות ה. ברא"ש ר"ן ורמב"ן
שם, ורמב"ם פ"ב מברכות ה"י) אבער אין שו"ע ווערט גע'פסק'עט
(עי' אהע"ז סי' ס"ב ס"ה ובט"ז שם) אז אזוי ווי מען קען זאגן "אשר
ברא" אן קיין פנים חדשות, קען מען אויך זאגן אן קיין מנין
ס'איז א לשון הגמרא אז מ'קען זאגן.

מיר האבן דאך שוין געהאט גערעדט מיטן רבי'ן דאס פאריגע
מאל, לגבי אן אלמן אדער א גרוש וואס האט חתונה מיט א
אלמנה אדער גרושה, צי מ'קען דעמאלס אויך זאגן ברכה
אחריתא, דער בית שמואל דארט זאגט דאך אז מען קען זאגן.
דער רבי האט דעמאלס נוטה געווען אז אויב איז קיינער פון
זיי נישט א בחור אדער א מיידל, זאל מען נישט זאגן ברכה

אחריתא. ווי דער ערוך השולחן (אבהע"ז סי' ס"ב אות כ"א ואות
כ"ב) וואס זאגט אז דער טור (שמואל בבית שמואל הנ"ל) איז א
מענות סופר.

שפעטער האב איך געזעהן ס'איז דא אין א ירחון 'תבונה'
פון ר' ישראל סאלאנטער ז"ל, און דא איז געדריקט
פארשידענע שאלות וואס גדולי ישראל האבן
אריינגעשריבן זייערע תשובות און חידושים, דער אמרי
בינה ר' מאיר אויערבאך פון ירושלים, דער שואל ומשיב, ר'
שלמה קלוגער, ר' שמואל סאלאנט, ר' יצחק אלחנן פון
קאוונע, און נאך גרויסע גדולי ישראל האבן געשריבן.

בקיצור, איין גאנצער סימן (בחוברת ד' סטן כ"א) איז דא אויף
דעם ענין פון רבי שמואל סאלאנט, ער ברענגט נאך דעם
בית שמואל (סי' ס"ב סק"ו), וועגן ברכה אחריתא, אז מען זאל
יא זאגן באלמן שנשא אלמנה, און ער הייבט אן מפלפל זיין
אז אין אלע ראשונים שטייט פארקערט, און נאכאמאל און
נאכאמאל חזר"ט ער איבער, ער זאגט אז כאטש ס'איז א
טור – אין טור שטייט מען זאל יא זאגן – וויל ער זאגן לולי
דמסתפינא איז דאס א מענות סופר אינעם טור, ער זעהט
נישט נאך ראשונים זאלן אזוי האלמן.

עם ה' חזקו ונתחזקה!

אצל דינער השנתי של מוסדות סאטמאר בארא פארק
נזכה כולנו לשמוע

דברות קודש

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

דברי חיזוק בעניני אמונה ובטחון לאור מאורעות הזמן

בשעה 10:00

מוצש"ק פ' ויצא - באולם עטרת חי'

רבינו הכיט ועיין בפנים בהקובץ הנ"ל

דומ"ץ שליט"א: איז למעשה איז נאך ווייטער א צריך עיין.

רבינו: ער זאגט אז אין טור איז געשטאנען נאר "שהשמה במעונו".

ער דערשרעקט זיך, אוודאי, ס'איז שווער צו זאגן קעגן דעם בית שמואל, ער זאגט אז דער חוות דעת און דער חכמת אדם אלע נעמען אן דעם בית שמואל, דער חוות דעת אין סידור זאגט אזוי, אבער ס'איז דא חולקים, ממילא אז מ'זאל גיין מאכן א ברכה איז דאס א גרויסער פראבלעם, מ'האט אלעמאל געוויסט אז פון א ספק ברכה האט מען זיך מונע געווען.

רבינו בירך לחיים, ורב ברכות להתקן, ולכ"כ אדמו"ר ממעליץ ומשערנאוויץ שליט"א זקניו של החתן, ולהדומ"ץ שליט"א וחותנו הרה"ג ר' יצחק דוד הכהן פריעדמאן שליט"א ראה"כ פאפא, ולכל המטובים, ונתכבד לברך השבע ברכות, ואח"כ רקד עם החתן והמהותנים הגאוד"צ שליט"א.

נאכדעם זאגט ער "וואס זאל איך טוען דער בית שמואל זאגט דאך אזוי, "ודין זה צריך עיון" ער ציטערט זייער, דאס שרייבט ר' שמואל סאלאנט. (ו"ל: והנה ללא דבר רבותיו האחרונים ו"ל הייתי אומר דמעות נפל בדברי הטור, כי היה כתוב רק 'שהשמה במעונו' אומרים כל שלשה, אולם מחמת שאח"כ מביא שני דיעות בברכת אשר ברא וכו'. אבל מה אעשה עפר אני תחת כפות רגלי הבית שמואל ו"ל, אשר הוא פוסק בפירוש לברך אשר ברא כל שלשה, וכן שתמו האחרונים ו"ל, הגאון מליסא בסידורו, והגאון בעל חכמת אדם, ואלם לפענ"ד דבר זה צ"ע).

רבינו: יא, ס'איז אין בית שמואל סוף סימן ס"ב. וואס זאגט אז אלע ג' ימים זאל מען מאכן די ברכה "אשר ברא".

רב דקהלתינו בוויליאמסבורג: מיר האבן דאך שוין דן געווען מיטן דיין דערוועגן, די שאלה איז געווען ווייל מ'האט אויסגעערעכענט אז די חתונה זאל זיין דאנערשטאג נאכט, ווי געווענליך מאכט מען די סארט חתונות דאנערשטאג נאכט, אז לפי השבון שבת זאל נאך זיין א שבע ברכות, און טאמער נעמט מען אוועק פון זיי די ברכות איז עס נישט אזוי בא'טעמיט...

סעודת הודאה - כ"א כסלו מקומך בל יפקד

זכות "תלמיד לשנה"
\$1,200

ד' וישב • כ"א כסלו
**ברוקלין
ארמ"י**

דברי חז"ל

מב"ק מרז' רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת רעוא דרעווין פרשת תולדות תשס"ח לפ"ק בקרית יואל יא"א

הפרוכת, אלא שרשע גדול במעשיו קרע אותנו, עכ"ד.
(והובאו הדברים בספר"ק ויואל משה בהקדמה).

והנה כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' וישב עמוד שיט) פי' מאמרם ז"ל (ברכות סד.) תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר (ישעיה נד יג) וכל בניך לימודי ה' ורב שלום בניך, אל תיקרי בניך אלא בוניך, ולכאורה מה הם בונים ומדוע נקראים כן. אך הכוונה כי תלמידי חכמים בונים בית המקדש של מעלה על ידי עסק התורה וקיום מצוות ובמעשים טובים שעוסקים בזה תמיד, עכ"ד.

ועל פי זה אמרתי לחדש דכשם שהאדם בשעת החטא הוא סותר בנין של מעלה, כמו כן כאשר הוא זוכה לשוב בתשובה שלימה לפניו ית"ש בתשובה מאהבה דאז נעשה הזדונות לזכות כמבואר בגמרא (יומא פ:), אזי נתקן פגם החטא, ועל ידי תשובתו חוזר ובונה מה שנסתר על ידי מעשה עבירה, ועוד מוסיף אבנים לבנין בית המקדש של מעלה.

והנה כתב הגאון רבי שלמה קלוגער זללה"ה בקהלת יעקב (לעש"ת עמוד תטו) דהא דאמרין דבתשובה מיראה זדונות נעשות שגגות, היינו בעושה תשובה בכל השנה, אבל בעשרת ימי תשובה גם תשובה מיראה נחשב כתשובה מאהבה והזדונות נעשות זכות, עיי"ש בנועם דבריו.

והנה מבואר בזה"ק (אמור דף צט:) ביזמא דראש השנה קרי יצחק לעשו ואמר ליה וצודה ליי ציד ועשה ליי מטעמים, ואז נכנס יעקב ונטל הברכות, ובאינון יומין דבין ראש השנה ליום הכיפורים עריק יעקב לאשתזבא מעשו, עיי"ש בדב"ה"ק. ובביאור הגר"א (או"ח סימן תקפ"ג) נתן בזה טעם לשבח על שאוכלים תפוח בליל ראש השנה, כי אז אמר יצחק ליעקב (בראשית כו כז) ראה ריה

יורה את ריה בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריה בני כריח שדה אשר ברכו ה', איתא במדרש רבה (פס"ה ס"ג) מלמד שהראה לו הקב"ה ביהמ"ק בני חרב ובנוי.

(ב) **במוס'** תענית (דף כט:) אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב, כריח שדה של תפוחים, וכתבו התוס' (ד"ה של) יש מפרשים תפוחים כריח אתרוגים.

ויתבאר על פי דברי האלשיך הקדוש (הובא בערבי נחל פ' נצבים) לפרש הכתוב (ישעיה סב ו) על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים, דהנה בנין בית העתיד יבא מן השמים (זוה"ק פינחס רכא.) בנין של אש (בבא קמא ס:), וזה נעשה מרוחניות התורה והמצוות שעושים ישראל מעת שנחרב בית המקדש, וכמו בנין גשמי שנעשה אסיפת אבנים אבן על אבן עד שנגמר, כך הוא בנין הרוחני חומת אש, ומה שלא נגמר הבית עדיין ממעשיהם הטובים של הצדיקים, כי כל העושה עבירה מפיל קצת מחומת בית המקדש, ולזה צוה ה' מצות תוכחה להתקוטט בחוטאים, ואם יאמר הלה מאי איכפת לך במעשי, דברי שטות דיבר, כי אם יבנה איש בית לעצמו ובא אחד ומפיל חומתו הלא ימחה כנגדו, וזה שאמר על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים, הם המוכיחים את עם ה' לבל יפילו חומת ירושלים, עכ"ד.

וידוע שפעם אחת אמר מרן הקדוש מצאנו זי"ע שבית המקדש של מעלה נגמר, אלא שחסר עדיין הפרוכת, וענה הר"ה"ק רבי יהושע מטאמאשוב זללה"ה כי אנו מאמינים באמונה שלימה שרבינו הקדוש יוכל לעשות הפרוכת, ולא השיב אז מאומה, אלא פעם אחרת אמר מוהיכן אתם יודעים שלא עשיתי את

אתחלתא דפורענותא בו ביום סמך מלך בבל וצר על עיר הקודש, עכ"ד.

ומדבריו הקדושים יצא לנו דבר חידוש בעבודת ה', דהנה אמרו חז"ל (פסחים ג:) לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ובפשטות נראה לכאורה שעבודת האדם בעולמו שהוא שלא לשמה אינו חשוב כלום אצל הבוכ"ע, וכל מה שהתירו חז"ל לעסוק בתורה ומצות שלא לשמה הוא רק מחמת שמתוך שלא לשמה יבא לבחינת לשמה. ולפי זה בראש השנה שתוקעים בשופר להתעורר לתשובה, וההתעוררות הוא לתשובה מיראה ככתוב (עמוס ג ו) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרד"ו, ובחג הסוכות זוכים למדרגת תשובה מאהבה ההזדונות נעשות זכיות כמבואר בקדושת לוי (פ' האוינו), לכאורה הוה אמרינן דהתשובה בחג הסוכות הוא העיקר, כי הוא התכלית של התשובה בראש השנה דאז מגיע לבחינת לשמה, אמנם לפי דרכינו לא כן הדבר, אלא מעלת התשובה בראש השנה הוא במדרגה גבוהה אף שהוא שלא לשמה, וכמו בחורבן ביהמ"ק אזלינן בתר התחלה דאתחלתא דפורענותא עדיפא, מדה טובה מרובה גם במצות תשובה אזלינן בתר התחלה, ואף שהתשובה אינו במדרגה הגבוה בבחינת לשמה, מכל מקום יש לה המעלה והחשיבות שהוא ראשית והתחלת העבודה שנתעורר האדם לתשובה, והתחלת התשובה אף שהוא מיראה, עדיפא הוא ממדרגת תשובה מאהבה.

ועל דרך זה יש לפרש מה שכתב רב סעדיה גאון ז"ל בטעם מצות תקיעת שופר (ענין החמישי) שבא להזכירנו חורבן בית המקדש וקול תרועת מלחמת האויבים, כמו שנאמר (ירמיה ד יט) כי קול השופר שמעת נפשי תרועת מלחמה. ויש להבין מה ענין הזכרת חורבן בית המקדש בשעת תקיעת שופר שתכליתה הוא בעיקר לעורר לתשובה וכמו שכתב הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ג ה"ד) רמז יש בו עורו ישנים משינתכם וכו', וכן הוא בטעמי רב סעדיה גאון ז"ל (ענין השני). אמנם לפי האמור יובן, דכבר נתבאר במעלת התשובה בראש

בני כריח שדה אשר ברכו ה', ודרשינן (תענית כט:) כריח שדה של תפוחים, עכ"ד.

ובזה יתבאר הכתוב וירח את ריח בגדיו, ודרשו חז"ל (סנהדרין לו) אל תיקרי בגדיו אלא בוגדיו, כי יצחק אבינו רצה בזה להמליץ טוב על ישראל שחטאו ומתעוררים לתשובה בראש השנה שהוא זמן תשובה מיראה, ככתוב (עמוס ג ו) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, דעם כל זה גדול מעלת התשובה בראש השנה דנחשב כמו תשובה מאהבה דזדונות נעשות זכיות, ולזה ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שד"ה אשר ברכו ה', היינו ריח אתרוגים שמורה על עבודה מאהבה (עיי' קהלת יעקב סוכות עמוד ש"ד), ולזה דרש המדרש שהראה לו ביהמ"ק בניו חרב ובנוי, בניו רמז על בנין ביהמ"ק של מעלה שהיא נבנית והולכת על ידי מצות ומעש"ט של בני ישראל, וחרב רמז על החורבן שנעשה על ידי עוונות בני ישראל, ובנוי מכח התשובה שעושים בני ישראל בימים הקדושים דאף שהוא מתשובה מיראה הוי כתשובה מאהבה דהזדונות נעשות זכיות, ועל ידי זה נבנית והולכת החלק מביהמ"ק שסתר, ועוד מוסיף לזה אבנים לבנין ביהמ"ק של מעלה.

[ב]

עוד יתבאר המדרש מה שהראה לו הקב"ה ביהמ"ק בניו חרב ובנוי, על פי מה שכתב בבני יששכר (כסלו טבת מאמר יד אות א) לפרש מה שכתבו הראשונים אלמלא היה באפשרי על פי קביעות שיארע צום העשירי בשבת היה דוחה שבת, דכתיב ביה עצם היום הזה כמו ביום הכפורים, והטעם על פי המבואר בגמרא (תענית כט) אמר רבי יוחנן (על ט' באב) אלמלא הייתי באותו הדור קבעתיו בעשירי שרוב של היכל בעשירי נשרף, (כי ביום התשיעי לענותי ערב הציתו בו את האור ורובו נשרף בעשירי), ומקשו ורבנן (היינו למה קבעוהו בתשיעי), ומשני אתחלתא דפורענותא עדיפא, ונראה דחכמי הדור למדוהו מדברי הנביא שאמר בנבואה חומרת צום העשירי שראוי לדחות את השבת יותר מן שארי הצומות אשר בהם חרבה בית מקדשינו, אבל הוא להיות זה היום היה

טובה מרובה לגבי מצות תשובה, שאם האדם מתחרט על חטאתו אשר חטא, והוא מקבל על עצמו קבלה טובה בלב לשוב אל ה', מהיום והלאה להטיב דרכו וללכת בדרך ה' ולעבדו בלבב שלם, לבא ביהמ"ד ולעסוק בתורה ומצות ומעש"ט, ואף שעדיין לא זכה להוציא מכה אל הפועל, מכל מקום בזה עצמו שקבל עליו עול מלכות שמים לעשות רצונו יתברך ולהזהר בעבירה קלה כבחמורה שלא ישוב לכסלה עוד, הנה המחשבה לבד עם קבלה חזקה סגי והוי התחלה, וסוף מעשה במחשבה תחלה, והוא חשוב מאד לפני הבוכ"ע.

והנה יצחק אבינו ראה את בני ישראל עד סוף כל הדורות והתכוין בברכתו גם עלינו, והברכה הוא גם על הקבלה טובה בלבד, ומברכה זו אשר ברך את יעקב אבינו אנו חיים עד ביאת הגואל, והן הם המלווים כל אחד מישראל בכלליות ובפרטיות, יעקב אבינו מסר נפשו בעד בני ישראל לקבל הברכות, ומיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לאחרינא, בעד כל אחד מישראל עד סוף כל הדורות, ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ רוב דגן ותירוש, כפשומו וכמדרשו, כפשומו הוא ברכות בגשמיות, אין מקרא יוצא מידי פשוטו, שהשי"ת ישפיע לבני ישראל פרנסה בהרחבה גדולה, מטל השמים ומשמני הארץ רוב דגן ותירוש, שיוכו בני ישראל לכל מילי דמיטב, ולפי מדרשו הרי הוא רמז על השפעה וברכה ברוחניות, כמבואר במדרש רבה (פס"ז ס"ג) מטל השמים זו מקרא ומשמני הארץ זו משנה וכו', עוד דרשו מטל השמים זו ציון ומשמני הארץ אלו הקרבנות, וגם על ברכות הללו עינינו צופיות, יעזור השי"ת שברכות הקדושות הללו יתקיימו אצל כל אחד מישראל, ונוכה לראות הברכה במילואם, יצחק אבינו ראה ביהמ"ק בנוי חרב ובנוי, יעזור השי"ת שגם אנחנו אשר ראינו בית המקדש בחורבנה, נוכה לראותו בנוי ומשוכלל, והראינו בבנינו ושמחינו בתיקונו, ונוכה להתרוממות קרן התורה וישראל ובהתגלות כבוד שמים עלינו בב"א.

השנה שנתעורר האדם על ידי תקיעת שופר, ואף שהוא מיראה מכל מקום מעלתה נשגבה מחמת שהוא התחלת התשובה, ושמא ידמה האדם בעצמו דמאחר שלא זכה בראש השנה למדריגת תשובה מאהבה, אין תשובתו חשובה ומקובלת לפני הבוכ"ע כל כך, כי עיקר מעלת התשובה ותכליתה יהיה בחג הסוכות כאשר יגיע למדריגת תשובה מאהבה, לזה בא תקיעת שופר שהוא מעורר לתשובה מיראה להזכירנו חורבן בית המקדש, אשר חז"ל קבעו התענית על חורבן ביהמ"ק ביום ט' באב אף שרובו של היכל נשרף בעשירי, משום דאתחלתא דפורענותא עדיפא, וממנו נקח לענין התשובה דאף שבחג הסוכות התשובה הוא במדריגה גבוה ונשגבה, מכל מקום מעלת התשובה בראש השנה שהוא ההתחלה עדיפא, ואף שהוא מיראה הוא חשוב מאד לפני הבוכ"ע.

ובזה יתבאר הכתוב וירח את ריח בגדיו, ודרשו חז"ל (סנהדרין ל"ג) אל תיקרי בגדיו אלא בוגדיו, כי יצחק אבינו רצה בזה להמליץ טוב על ישראל קדושים, דכאשר האדם משים אל לבו ועושה לעצמו חשבון הנפש להתבונן במצבו בעבדות ה' ונשבר לבו בקרבו, והוא רוצה להתחיל דרך תשובה, הנה החוטא הבא לעשות תשובה קשה לו מאד לשוב מיד בתשובה מאהבה, וידוע דברי א"ז הקדושת יום טוב זללה"ה (הובא בייטב פנים טוב אשיב אות טז) דבעוד שהאדם חטא אי אפשר לו לשוב מאהבה כי העוונות מבדילים בין ישראל לאביהם שבשמים, עיי"ש. ולזה צריך הוא להתחיל עכ"פ בתשובה מיראה, ומתוך שלא לשמה בא לשמה ויזכה למדריגת תשובה מאהבה, אך האדם מדמה לעצמו שעבודתו אינו חשובה כלום מאחר שאין זה תכלית העבודה, ולזה בא יצחק אבינו לחזק את בני ישראל לדעת חשיבות התשובה אף שהוא מיראה, כי מתוך שלא לשמה בא לשמה, נמצא דהוי התחלה למדריגת לשמה, ולזה ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', ורמז על בנין ביהמ"ק בנוי חרב ובנוי, דמחורבן ביהמ"ק אנו למדין עדיפותא של התחלת כל דבר, ומדה

קרוז ענדר וינשיאנו "ברך משה" רהסרני סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקודה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעוועכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעמו"מ

"חסדי שלמה זלמן"

ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
בן ר' מרדכי וזרבענדער ז"ל
נלביע ח' כסלו תשמ"ב
☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"

ע"ש ר'
ישראל יעקב אינגבערער ז"ל
נלביע ט"ז אייר תשמ"ז
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
מענדל ז"ל נ' כ"ו סיון תשנ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה

"חסדי שמואל וחנה"

ע"ש ר'
שמואל זאב לעוו ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל
נלביע ג' תשרי תשנ"ח
וונ' מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה ז"ל
נלביע י"ב חשוון תשל"ז
☆☆☆

"אנש" חיי"ל"

ע"ש ר'
אביגדור פרידמאן ז"ל
ב"ר נחמי ז"ל
נלביע ז' שבט תשמ"ג
וונ' מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מב"ח ז"ל
נלביע ב' אלול תשמ"ג
☆☆☆

"צב"א מרו"ם"

ע"ש ר'
צבי אלימלך געלבמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלביע ד' אלול תשמ"ט
וונ' מרת בריינדל ע"ה
נת ר' מרדכי מנחם ז"ל
נלביע כ"ה תמוז תשמ"ט
☆☆☆

"אפרון נמטי' קר"

ע"ש ר' שמעון דאקאנא ז"ל
בן ר' שניאור זלמן ז"ל
נלביע ז' מנחם אב תשמ"ח
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר חוקי איתמר מב"ח ז"ל
נלביע י"ג כסלו תשנ"ה
☆☆☆

"ממכון שבתו השניח"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר חוקי איתמר מב"ח ז"ל
נלביע י"ג כסלו תשנ"ה
☆☆☆

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנשי החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרה"ח ר' **יצחק מרדכי מאשקאוויטש** שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' נחום מאשקאוויטש שליט"א

לנישואי בנו, נכדו ביום רביעי באולם המיר ירושלים

הרב ר' **ישראל יודא בערגער** שליט"א

ולוחתנו הרה"ח ר' חיים שלום קליין שליט"א

לנישואי בתו, נכדתו ביום רביעי באולם וויזניץ

הרה"ח ר' **מרדכי שווארץ** שליט"א, גבאי בית מדרשינו ברח' המבים

לאירוסיו בנו הבה"ח אברהם מנחם נ"ו תלמיד ישיבתנו

משפחת **לאנדא** שיחה

לאירוסיו בתם

הרה"ח ר' **בן ציון בערנאט** שליט"א

לאירוסיו בנו הבה"ח ישראל צבי נ"ו תלמיד ישיבתנו

הרה"ח ר' **יצחק אליעזר היילברון** הי"ו

ולאביו הרה"ח ר' אהרן צבי היילברון שליט"א

ולוחתנו הרב ר' עזרא בנעט שליט"א

ולוקינו הרה"ח ר' חיים היילברון שליט"א

ולוח'ו הרה"ח ר' יצחק בנעט שליט"א

להולדת בנו, נכדו - השלום זכר בבית מדרשינו בשיכון

הרה"ח ר' **יצחק אייזיק ווייס** הי"ו

ולאביו הרה"ח ר' בנימין זאב ווייס שליט"א

ולוחתנו הרה"ח ר' פישל שטאבער שליט"א

ולוקינו הרה"ח ר' יהושע ווייס שליט"א

להולדת בתו, נכדתו - קידושא רבא בבית מדרשינו בזכרון מאיר

"נפש חיה"

ע"ש הרבנית הנדיקת
מרת חיי' מייזליש ע"ה
נת מרן רבינו משה ז"ע
נלביע חיי' שבט תשמ"ג
☆☆☆

"חסדי מנחם משה"

ע"ש ר'
מנחם משה גאנץ
ז"ל
ב"ר דוב ז"ל
נלביע י"ג מנחם אב תשמ"ב
☆☆☆

"תהלה לדוד"

ע"ש ר' משה דוד
מעלער ז"ל
ב"ר יהוקאל משולם ז"ל
נלביע י"א תשרי תשמ"ח
☆☆☆

"אבין ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל
ב"ר ישראל ז"ל
נלביע ט"ו חשוון תשל"ז
☆☆☆

"ציון לנפש חיה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט
ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
נלביע ט"ו שבט תשמ"ג
וונתנו מרת חיה ע"ה
ב"ר יהושע ז"ל
נלביע י"א סיון תשנ"ה
☆☆☆

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר
בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
נלביע כ"ג ניסן תשמ"ו
וונ' מרת רייזל ע"ה
ב"ר אפרים ז"ל שמעון
נלביע ח' טבת תשמ"א
☆☆☆

"משאת חיים"

ע"ש ר' חיים גרין ז"ל
ב"ר מרדכי מנחם ז"ל
נלביע כ"א אדר א' תשמ"ח
וונתנו מרת אלטע
שיינדל ע"ה
ב"ר משה אליהו ז"ל
נלביע י"ג ניסן תשמ"ג